

Jasmin Porkka

TAPPAAKO UUSI ASELAKI PERUSOIKEUDET?

Ampuma-aselain muutosten vaikutukset
metsästysharrastukseen ja perusoikeuksiin
suomalaisen metsästäjän kannalta

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutusohjelma / Julkishallinto ja juridiikka

Toukokuu 2016

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Jasmin Porkka	Oikeustradenomi	Toukokuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Tappaako uusi aselaki perusoikeudet? Ampuma-aselain muutosten vaikutukset metsästysharrastukseen ja perusoikeuksiin suomalaisen metsästäjän kannalta		57 sivua 1 liitesivu
Toimeksiantaja		
Hirvelän metsästysyhdistys ry		
Ohjaaja		
Lehtori Hannu Juntunen		
Tiivistelmä		
<p>Opinnäytetyön aiheena on ampuma-aselain muutosten vaikutukset metsästysharrastukseen ja perusoikeuksiin suomalaisen metsästäjän kannalta. Työn tarkoituksena on selvittää, miten 2000-luvulla tehdyt muutokset aselakiin ovat konkreettisesti vaikuttaneet metsästysharrastukseen ja myös itse metsästäjiin. Myös perusoikeuksien aseman horjuminen aselain muutosten seurauksena on keskeisessä osassa opinnäytetyötä.</p> <p>Opinnäytetyössä on käytetty lähteinä ampuma-aselakia, henkilötietolakia, hallituksen esityksiä, Euroopan komission esitystä tuliasedirektiivistä, metsästys- ja asekirjallisuutta sekä lukuisia lehti- ja Internet-artikkeleita ampuma-aselain muutoksista. Opinnäytetyö on toteutettu käyttäen kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Luotettavan tutkimustuloksen saamiseksi työssä haastateltiin yhtätoista aktiivista metsästyksen harrastajaa. Lisäksi hyödynnettiin korkeimman hallinto-oikeuden oikeustapauksia ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamisista.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että ampuma-aselain muutosten vaikutukset näkyvät selkeimmin metsästysharrastuksessa, mutta myös perusoikeuksia rajoittavia tekijöitä löytyy. Etenkin nuorten pääsyä metsästysharrastuksen pariin tulisi edistää, jotta vältetään tulevaisuudessa tilanteelta, jossa aktiivisia metsästysharrastajia ei ole riittävästi riistakantoja rajoittamassa. Opinnäytetyön johtopäätöksenä on, että aselupa-byrokratiaa tulisi keventää ja metsästyksen harrastamista helpottaa. Kouluampumisten myötä tehdyt muutokset aselakiin olivat osittain liian hätäisesti tehtyjä, sillä ongelmaksi koettiin ennen kaikkea lailliset metsästysaseet eivätkä ihmisten mielenterveysongelmat ja syrjäytyminen yhteiskunnasta. Myös Euroopan unionin ehdottama uusi tuliasedirektiivi on metsästäjien ja aseharrastajien kannalta ongelmallinen: laittoman asekaupan kitkemisen sijaan pureutuu se ennen kaikkea laillisiin aseisiin sekä niiden saatavuuteen. Perusoikeuksien heikentämistä ei ampuma-aselain muutosten seurauksena ole tosiasiallisesti juurikaan tapahtunut, koska useimmissa perusoikeuksia vaarantavissa tilanteissa on rajoittaminen ollut perusteltua vahvemman perusoikeuden kautta – useimmiten perusoikeuksien määräämällä oikeudella henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseen.</p>		
Asiasanat		
ampuma-aseet, ampuma-aselaki, metsästys, metsästysaseet, perusoikeudet		

Author (authors) Jasmin Porkka	Degree Bachelor of Business Administration	Time May 2016
Thesis Title Does the new Firearms Act dispose of fundamental rights? Impacts of the new Firearms Act changes to hunting and fundamental rights from Finnish hunter's point of view		57 pages 1 appendix page
Commissioned by Hirvelän metsästisyhdistys ry		
Supervisor Hannu Juntunen, Senior Lecturer		
Abstract <p>The subject of the thesis was impacts of Firearms Act changes to hunting and fundamental rights. The primary objective of thesis was to examine how Firearms Act changes in the 21:st century have affected hunters and hunting in Finland. Also the reduction of fundamental rights by the Firearms Act changes is an important part of the thesis.</p> <p>The source material of the thesis consists of Firearms Act, Personal Data Act, government proposals, European Commission proposal for directive of the European Parliament and of the council, hunting- and firearm-literature and Internet articles. The thesis and interviews were made by using qualitative methods. Also Supreme Administrative Court conclusions are used in the thesis.</p> <p>The research has found out that the Firearm Act changes can be seen mostly in hunting, but also things that affect fundamental rights occur. Firearms license bureaucracy and hunting should become easier, instead of making these issues more difficult. Also European Commission proposal for directive of the European Parliament and of the Council about the new firearm act is problematic from the aspect of hunters – instead of taking actions against illegal gun markets, the proposal affects mostly legal guns and their availability. As a matter of fact, deteriorating of fundamental rights because of Firearm Act changes has been slight. In almost every situation when fundamental rights have been in danger, restriction has been justified by stronger fundamental right. In most cases fundamental right guarantees personal safety and safety of the society.</p>		
Keywords firearm, firearm act, fundamental rights, hunting, hunting weapons		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSKYSYMYKSET, TAVOITTEET JA MENETELMÄT	6
2.1	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset.....	6
2.2	Tavoitteet ja menetelmät	7
2.3	Yhteys toimeksiantajaan.....	7
3	METSÄSTYS SUOMESSA.....	7
3.1	Metsästyksen määritelmä ja historia.....	7
3.2	Yleistä metsästyksestä	8
3.3	Yhteiskunnallinen merkitys	9
3.4	Lainsäädäntö	9
4	AMPUMA-ASEET	10
4.1	Ampuma-aseiden tyypit	10
4.2	Ampuma-aseiden toimintatavat	11
5	AMPUMA-ASELAKI.....	12
5.1	Yleistä ampuma-aseista.....	12
5.2	Keskeiset muutokset 2000-luvulla ja niiden taustat	12
6	PERUSOIKEUDET	17
6.1	Määritelmä.....	17
6.2	Keskeiset perusoikeudet ampuma-aselainsäädännön kannalta	18
7	AMPUMA-ASELAIN UUDISTUS 2015	21
7.1	Suomen hallituksen esitykset.....	21
7.2	Asiantuntijalausunnot.....	23
7.3	Aseturvallisuus.....	24
7.4	Ampuma-aserikokset.....	25
7.5	Keskeisimmät muutokset.....	26
7.6	Suhde perusoikeuksiin.....	27
7.7	Tulevat uudistukset.....	32
7.7.1	Ampuma-asedirektiivi.....	32
7.7.2	Metsästäjäjärjestöjen kanta.....	33

8	ASELAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET	36
8.1	Metsästysharrastus.....	36
8.2	Ampuma-aseluvan menettäminen	41
8.2.1	KHO 30.6.2015 / 1872: Yksittäisen pahoinpitelyrikoksen muodostama peruste ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamiselle	42
8.2.2	KHO:2012:81: Sopimattomuus aseiden hallussapitoon toisen turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisen vuoksi	44
8.3	Perusoikeudet.....	47
9	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET	48
9.1	Tutkimuksen toteutus.....	48
9.2	Vaikutukset metsästysharrastukseen	48
9.3	Perusoikeudet.....	50
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	51
	LÄHTEET.....	53

LIITTEET

Liite 1. Kysymykset metsästäjille

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheena on ampuma-aselain muutosten vaikutukset metsästysharrastukseen suomalaisen metsästäjän kannalta. Koko 2000-luvun ajan ampuma-aselaki on kokenut suuria muutoksia: yhteiskunnassa tapahtuneiden ampumatapausten jälkeen aselaki on joutunut yhä kriittisemmän tarkastelun kohteeksi. Kiristämällä lakia pyritään parantamaan yhteiskunnan turvallisuutta, mutta tehtiinkö se aselain kohdalla onnistuneesti? Entä mitä vaikutuksia aselain kiristyksellä on metsästysharrastukselle Suomessa?

Eränkävynillä ja metsästyksellä on Suomessa pitkät perinteet. Ampuma-aselain muutokset vaikuttavat väistämättä metsästysharrastukseen Suomessa – etenkin nuorten harrastusmahdollisuuksia rajoittamalla ei tulevaisuuden harrastajapohja välttämättä ole yhtä vankka. Samat muutokset heijastuvat todennäköisesti myös riistakantojen säätelyyn ja riistanhoitoon.

Ampuma-aselain muutosten myötä myös yleinen keskustelu perusoikeuksien aseman horjuttamisesta on lisääntynyt. Voiko valtio yhteiskunnan turvallisuutta perustelemalla puuttua niin tiukasti yksilön perusoikeuksiin, kuin mitä se aselain muutosten kohdalla teki?

2 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSKYSYMYS, TAVOITTEET JA MENETELMÄT

2.1 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä on: ”Miten aselain muutokset ovat vaikuttaneet metsästysharrastukseen ja mitä muutokset tarkoittavat perusoikeuksien kannalta.”

2.2 Tavoitteet ja menetelmät

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, vaikuttavatko aselain muutokset perusoikeuksiin ja metsästysharrastukseen Suomessa. Tutkimus toteutetaan käyttäen laadullista eli kvalitatiivista menetelmää. Käytännössä tämä toteutetaan teemahaastatteluina. Tavoitteena on saada kattava esitys ampuma-aselain muutoksien vaikutuksista eri tekijöille.

2.3 Yhteys toimeksiantajaan

Hirvelän metsästisyhdistys ry on Kouvolan Sippolassa toimiva metsästisyhdistys. Yhdistys on perustettu vuonna 1950 ja sen jäsenmäärä vuoden 2015 lopussa oli 90. Hirvelän metsästisyhdistys ry kuuluu Sippolan riistanhoitoyhdistykseen ja on myös Suomen Metsästäjäliiton ja Suomen Kennelliiton alainen jäsenseura.

Olen itse kotoisin Sippolasta ja ollut Hirvelän metsästisyhdistys ry:n jäsen vuodesta 2008. Osallistun aktiivisesti metsästysseuran toimintaan, ja vuoden 2016 alusta olenkin toiminut yhdistyksen sihteerinä. Tämän vuoksi myös itse oppinnäytetyö oli luontevaa tehdä itselleni jo valmiiksi tutulle metsästysseuralle.

3 METSÄSTYS SUOMESSA

3.1 Metsästyksen määritelmä ja historia

Metsästys on luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliseläimen ottamista metsästäjän haltuun. Metsästykseksi luetaan myös kaikenlainen pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleva, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, häytyttäminen tai jäljittäminen. Myös koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen on metsästyksiä, samoin kuin pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikunnossa. (Metsästyslainsäädäntö 2014 a.)

Suomessa metsästys oli pitkään lähes elinehto suomalaisille perheille. Metsästämillä saatiin sekä ravintoa että turkiksia, joista jälkimmäisiä käytettiin pitkään kaupanteossa ja lisäansioiden ansaintavälineenä. Vaikka eränkäynti on Suomessa nykyään lähinnä harrastus, on metsästyksen merkitys harrastajilleen sekä heidän perheilleen ja yhteiskunnalle tärkeä. Vuosittain metsästäjät saavat saaliistaan yli 10 miljoona kiloa puhdasta riistanlihaa, joten villiruuan merkitys monissa perheissä on suuri. Lisäksi metsästysharrastuksessa näkyy vahvasti sen sosiaalinen puoli: metsästyssseuraan kuuluminen lisää yhteisöllisyyttä ja sosiaalisia kontakteja. Toisaalta myös harrastuksen parissa tapahtuvan liikunnan hyöty on valtava. (Metsästys 2015.)

3.2 Yleistä metsästyksestä

Vuosittain metsästyskortin lunastaa Suomessa noin 300 000 ihmistä. Määrä onkin väkilukuun suhteutettuna korkea muihin Euroopan maihin verrattuna. Ennen metsästysharrastuksen aloittamista on henkilön suoritettava metsästäjä tutkinto. Läpäistyään tutkinnon henkilö saa maksaa riistanhoitomaksun, joka on maksettuna metsästyskortti. Metsästyskortin lisäksi henkilöllä on oltava oikeus metsästää alueella, yleensä joko kuulumalla paikalliseen metsästyssseuraan, omistamalla itse maata tai vuokraamalla metsästysoikeus esimerkiksi valtion alueelle.

Suomessa on noin 4000 metsästyssseuraa, joihin kuuluu yli 200 000 ihmistä. Metsästyksen lisäksi metsästyssseuroissa tehdään paljon muutakin vapaaehtoistyötä luonnon hyväksi. Kymmenientuhansien ruokintapaikkojen avulla muutkin kuin riistaeläimet hyötyvät. Metsästyssseurat tekevät myös riistakantojen laskentoja sekä vastaavat suurilta osin liikenteessä loukkaantuneiden eläinten jäljittämisestä ja kuolleiden riistaeläinten jatkokäsittelystä. Toisaalta metsästyssseurat pitävät myös yllä paikallista yhteishenkeä. (Metsästys Suomessa 2015.)

3.3 Yhteiskunnallinen merkitys

Metsästyksen yhteiskunnallinen hyväksyttävyys on korkea, ja siksi se on myös säilynyt yleisenä ja arvostettuna harrastusmuotona. Suomessa metsästäjät tekevät paljon vapaaehtoistyötä yhteiskunnan hyväksi muun muassa riistalaskentoja suorittamalla sekä tarjoamalla viranomaisille suurriistavirka-apua esimerkiksi liikenteessä loukkaantuneiden tai vaaraa aiheuttavien hirvieläinten ja suurpetojen jäljestämiseksi, karkottamiseksi tai tappamiseksi. (Metsästys 2015.)

Metsästyksellä on myös laaja taloudellinen hyöty yhteiskunnalle, selviää Mikko Rautiaisen artikkelista ”Metsästäjät toivat rahaa maakuntiin” (Metsästäjä, nro 5, 2014). Vuonna 2013 Metsähallitus selvitti yhdessä Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin kanssa metsästys- ja kalastuslupa-asiakkaiden rahankäyttöä. Selvityksessä olivat mukana vain valtion alueille luvan hankkineet metsästäjät, joten ei pidä unohtaa metsästäjien omilla mailla tapahtuvan pyynnin taloudellista hyötyä.

Artikkelista selvisi, että Suomen pohjois- ja itäosat hyötyvät metsästysmatkailusta eniten, mikä johtuu lähinnä valtion maiden sijoittumisesta. Pyyntilupien lisäksi metsästäjät tuovat varallisuutta paikkakunnalle muun muassa käyttämällä erilaisia matkailu-, majoitus- ja vähittäistavarakauppapalveluja. Artikkelin mukaan valtion alueilla metsästäneiden rahankäyttö oli vuonna 2013 yhteensä 24,1 miljoonaa euroa ja alueellisen bruttokansantuotteen osuuden mukainen suora työllisyysvaikutus 320 henkilötyövuotta.

3.4 Lainsäädäntö

Metsästystä säädellään lukuisilla eri laeilla. Perustana on vuonna 1993 perusteellisesti uudistettu metsästyslaki. Myös vuodelta 1993 oleva metsästysasetus on tärkeä, toisaalta asetusmuutoksia siihen on tullut jälkikäteen runsaasti. Riistahallinnon perusta sen sijaan on riistahallintolaissa ja valtioneuvoston asetukselta riistahallintoon vuodelta 2011.

Muita metsästystä keskeisesti sääteleviä lakeja ovat muun muassa ampumasevelaki (1 / 1998), ampumasevelasetus (145 / 1998), ampumakoeasetus (18 / 2006 ja 356 / 2013), maa- ja metsätalousministeriön asetus ampumakokeesta

(18 / 2006), riistavahinkolaki (105 / 2009) sekä luonnonsuojelulaki (1096 / 1996) ja luonnonsuojeluasetus (160 / 1997.) (Metsästyslainsäädäntö 2014 b)

4 AMPUMA-ASEET

Ampuma-aselaki (9.1.1998 / 1) määrittelee ampuma-aseen seuraavasti: "Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, haulleja tai muita ammuksia taikka lamaanuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle." Myös ampuma-asetta muistuttava esine, joka on rakenteensa tai valmistusmateriaalinsa puolesta muunnettavissa toimivaksi ampuma-aseeksi ilman erityistietoja ja -taitoja, katsotaan ampuma-aseeksi.

4.1 Ampuma-aseiden tyypit

Haulikko on kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettu sileä- tai rihlapiippuinen ampuma-ase, jonka kokonaispituus on vähimmillään 840 millimetriä, piipun tai putken pituus vähintään 400 millimetriä ja jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa.

Kivääri on kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettu rihlapiippuinen ampuma-ase. Sen kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piipun pituus alle 400 millimetriä. Myös kiväärissä käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa.

Pienoiskiväärillä tarkoitetaan ampuma-asetta, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa.

Pistooli on kokonaispituudeltaan alle 840 millimetriä ja piipun pituudeltaan alle 400 millimetriä oleva ampuma-ase, jossa käytetään joko keski- tai reunasytytteistä patruunaa.

Pienoispistooli on pistooli, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperin patruunaa.

Revolveriksi luetellaan ampuma-aseet, joiden kokonaispituus on alle 840 millimetriä, piipun pituus alle 400 millimetriä, ja joihin käytetään pyörivään patruunallaan ladattavaa keski- tai reunasytytteistä patruunaa.

Yhdistelmäase on olkapäätä vasten tuettava ampuma-ase, jossa on ainakin kaksi piippua tai putkea ja jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä, piippuyhdistelmän pituus vähintään 400 millimetriä ja jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa ja haulikon patruunaa.

Kaasuase on kaasupatruunakäyttöinen ampuma-ase, jossa ei voida käyttää muita patruunoita.

Merkinantopistoolilla tarkoitetaan ampuma-asetta, jossa käytetään merkinantopatruunaa ja jolla ei voida ampua muita patruunoita.

Mustaruutiase on ampuma-ase, joka on suunniteltu ja valmistettu vain mustalla ruudilla käytettäväksi.

Muu ampuma-ase on ase, joka poikkeaa rakenteeltaan, mitoiltaan tai muilta ominaisuuksiltaan edellä mainituista ampuma-aseista.

(Ampuma-aselaki 9.1.1998 / 1)

4.2 Ampuma-aseiden toimintatavat

Kertatuli on ampuma-aseen toimintatapa, jossa lippaattoman ampuma-aseen jokainen putki tai piippu on ladattava laukauksen jälkeen uudella patruunalla. Lisäksi aseiden laukaisukoneisto on viritettävä ulkopuolisella voimalla uudestaan joka laukauksen jälkeen.

Lippaallinen kertatuli on toimintatavaltaan kuten kertatuli, mutta lippaalla varustettu.

Itselataavalla kertatulella tarkoitetaan toimintatapaa, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti. Virittyminen tapahtuu aseessa syntyvän energian tai vaihtoehtoisesti siihen liitetyn energianlähteen avulla. Lisäksi aseella pystytään laukaisemaan yhdellä liipaisimen painalluksella vain yksi patruuna kussakin patruunapesässä.

Sarjatuliase on toimintatavaltaan kuten itselataava kertatuli, mutta yhdellä liipaisimen painalluksella voidaan laukaista peräkkäin useita patruunoita.

(Hyytinen 2007.)

5 AMPUMA-ASELAKI

5.1 Yleistä ampuma-aselaista

Suomessa arvioidaan olevan noin 1 700 000 luvallista ampuma-asetta. Huolimattomasti tai väärin käytettynä ja säilytettynä luvallisetkin aseet voivat aiheuttaa suurta vahinkoa. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi ampuma-aseisiin liittyvät toiminnot ovat pääosin luvanvaraisia ja ampuma-aseet yhteiskunnan erityisessä valvonnassa. Tiukalla ampuma-aselainsäädännöllä pyritään aseellisen väkivallan ja tapaturman vaaran vähentämiseen. Rikollisen tai huolimattoman käsissä sinänsä vaarattomasta ampuma-aseesta voi tulla vaarallinen. Tämän takia esimerkiksi aseiden säilytykseen kiinnitetään erityistä huomiota. Valvonta kohdistuu yleensä aseiden haltijoihin. (Aselainsäädäntö 2014.)

5.2 Keskeiset muutokset 2000-luvulla ja niiden taustat

”Ampuma-aselaissa (1 / 1998) ja -asetuksessa (145 / 1998) säännellään ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa, tuontia, vientiä, kauppaa, hankkimista, hallussapitoa, valmistamista sekä aseiden korjaamista ja muuntamista.” (Helminen, Kuusimäki & Rantaescola 2012.)

Nykyinen ampuma-aselaki astui voimaan maaliskuussa 1998 korvaten vanhan ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain vuodelta 1993. Sääntely muuttui aiempaa yksityiskohtaisemmaksi ja aseluvan saamiselle kirjattiin selkeämmät perusteet. Lisäksi laissa luetellaan kahdeksan hyväksyttävää käyttötarkoitusta ampuma-aseelle, mukaan lukien metsästys ja ampumaharrastus. Myös aseiden osat ja tietyt amukset muuttuivat luvanvaraisiksi ja säilytysäänökset yksityiskohtaisemmiksi. (Tebest 2013.)

Seuraava muutos ampuma-aselakiin tehtiin vuonna 2002. Lakiin lisättiin yhteisölupajärjestelmä, jossa hankkimis- ja hallussapitolupa voidaan antaa luonnollisen henkilön lisäksi myös yhteisölle tai säätiölle. Samalla luotiin kaasusumuttimille erillinen lupamenettely. Muutosten kohteeksi otettiin myös säilytysäänökset: aseiden säilytys on tehtävä hyväksytyssä turvakaapissa tai poliisin hyväksymässä säilytystilassa, mikäli säilytettävänä on erityisen vaarallinen ampuma-ase tai enemmän kuin viisi pistoolia, revolveria, itselataavalla kertatulella toimivaa kivääriä tai itselataavalla kertatulella toimivaa muu ampuma-ase -tyyppistä asetta. Lisäksi ampuma-asekoulutus ja kaupallisen ampumaradan pitäminen muuttuivat luvanvaraiseksi ase-elinkeinoksi. (Tebest 2013.)

Tammikuussa 2004 lakiin kirjattiin armovuosilainsäädäntö. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että luvattomien ampuma-aseiden, niiden osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten sekä räjähteiden luovutus poliisille onnistuu ilman seuraamuksia. Ehtona kuitenkin on, että ilmoitus poliisille tapahtuu henkilön omasta aloitteesta, eikä esineillä ole tehty luvattoman hallussapidon lisäksi muita rikoksia. Armovuosilainsäädännön tultua voimaan oli vuoden 2005 kesäkuuhun mennessä poliisille luovutettu yhteensä 8 614 luvattonta asetta. Aseiden siirtyminen pois luvattoman hallussapidon piiristä paransikin merkittävästi yleistä järjestystä ja turvallisuutta. (Sisäministeriö 2005.)

Lokakuussa 2007 sisäministeriö antoi aselupakäytännöille yhtenäistämisohteet, ja vain alle kuukausi sen jälkeen tapahtui Tuusulassa Jokelan kouluksessa kouluampuminen. Ampuja surmasi yhdeksän ihmistä, mukaan lukien itsensä, puoliautomaattipistoolilla, jonka oli hankkinut vain viisi päivää aiemmin. Koulusurman myötä alkoi keskustelu aselain tiukentamisesta. Tapausta tutkinut tutkintalautakunta antoi raportissaan suosituksen, jossa se kehotti sisäministeriötä esittämään lainmuutoksen, jolla huolehdittaisiin ampuma-aseiden luvansaannin oleellisesta tiukentamisesta käsiaseiden kohdalla sekä tekemään toimenpiteitä ampuma-aseiden määrän merkittäväksi vähentämiseksi. (Jokelan koulusurmat 7.11.2007, 2009.)

Syyskuussa 2008, alle vuosi Jokelan koulusurmien jälkeen, tapahtui jälleen kouluammuskelu, tällä kertaa ammattikorkeakoulussa Kauhajoella. Ampuja surmasi 10 ihmistä ja itsensä. Tekovälineenä surmaaja käytti .22 kaliiperista pienoispistoolia, jonka oli hankkinut alle kuukausi sitten. Myös tätä kyseessä olevaa tapausta tutkinut tutkintalautakunta suositti sisäministeriötä tekemään

toimenpiteitä aseturvallisuuden parantamiseksi. Sen tulisi muun muassa huolehtia kaikkien käsiaseiden, joilla on mahdollista ampua paljon laukauksia lyhyessä ajassa, keräämistä pois esimerkiksi maksua vastaan sekä varmistaa ettei uusia hankkimislupia tällaisille aseille myönnettäisi. Lisäksi se suositteli sisäministeriötä huolehtimaan ampuma-aseiden hallussapidon ikärajan nostamisesta 20 ikävuoteen, tekemään luvat määräaikaisiksi sekä vaatia luvan saannin edellyttämiseksi vähintään kahden vuoden pituista ampumaharrastusta. (Kauhajoen koulusurmat 23.9.2008, 2010.)

Molemmat koulusurmat yhdessä olivat omiaan vauhdittamaan ampuma-ase-lain tiukennuksia. Jo alle kuukauden sisällä Kauhajoen tapahtumista pääministeri Matti Vanhanen esitti käsiaseiden täyskieltoa yksityishenkilöille. Uusi sisäministeriön valmisteleva aselaki joutui eduskunnan käsittelyyn hyvin pian tämän jälkeen. Aseluvan hakijan ikäraja nostettaisiin hallituksen lakiesityksessä yleisesti 18 ikävuoteen ja käsiaseiden kohdalla 20 ikävuoteen. Käsiaseelle lupaa ei olisi mahdollista saada ilman kuulumista alan harrastusseuraan. Lisäksi käsiaseluvan hakijalta edellytettäisiin kouluttajan valvonnassa tapahtuvaa, vähintään kahden vuoden harjoittelua ampumaseurassa. Aseiden oikeanlaisen säilytyksen todentamiseksi poliisille tulisi antaa lupa kotitarkastusten tekemiseen. Lakiesitys sai kovasti vastustusta etenkin ammunta- ja metsästysharrastajien suunnalta (Tebest 2013.)

31.12.2009 kauppakeskus Sellossa Espoossa tapahtui ampumavälikohtaus, jossa kuoli ampujan lisäksi viisi ihmistä. Koulusurmista poiketen ampujan käyttämä ase oli luvaton ja uhrit etukäteen valittuja. Myös tämä tapaus vaikutti aselakiin: sisäministeriö halusi tiukentaa sitä entisestään. Helmikuussa 2010 Kauhajoen koulusurmien tutkintalautakunta esitti kaikkien puoliautomaattiaseiden täyskieltoa. Myös silloinen sisäministeri Anne Holmlund tuki ehdotusta tiettyjen asemallien kiellolle. (Tebest 2013.)

Uuteen aselakiin ottivat kantaa useat tahot. Perustuslakivaliokunnan mukaan aselakiin ei voi yhdistysmisvapauden vastaisesti tulla velvollisuutta kuulua ampumaseuraan. Myös puolustusvaliokunnan kanta aselain tiukentamiseen oli vastustava. Valiokunnan mukaan ampuma-aselain kiristäminen oli välttämättöntä, mutta hallituksen esityksessä oli lukuisia ongelmakohtia ja epäselvyyksiä, jotka voivat hankaloittaa vastuullista ja turvallista ampumatoimintaa (Valiokunta: Aselaki ei saa haitata harrastajien harjoittelua 2010). Kesäkuussa 2010

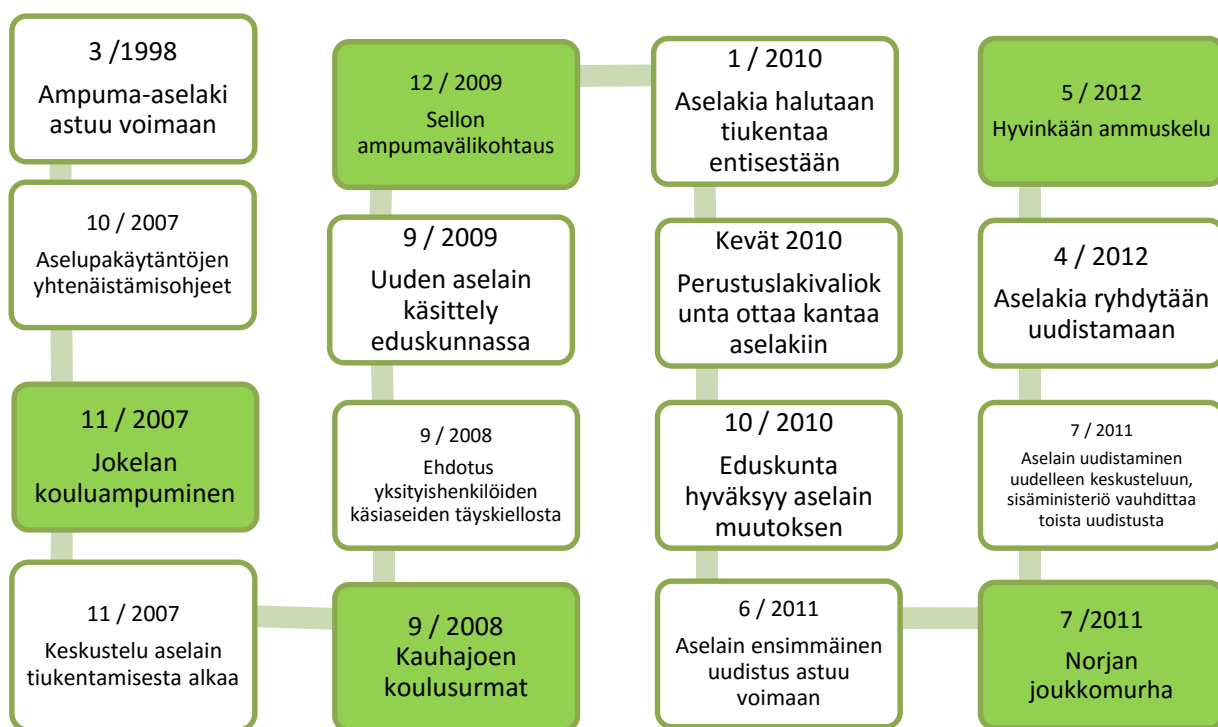
hallitus linjasi, ettei minkään asetyypin kohdalla päädytä täyskieltoon. Siksi myöskään aiemmin esitetty puoliautomaattiaseiden täyskielto ei toteutunut (Puoliautomaattiaseita ei kielletä Suomessa 2010). Myös lääkärien osuus ase-laissa herätti mielipiteitä. Lääkärit kokivat, että uuden aselain mukana tuoma ilmoitusvelvollisuus sopimattomista aseluvan hakijoista ei välttämättä tule toimimaan. Turhien ilmoitusten lisäksi ongelmana on, että lääkärissäkäynti voi olla itsessään riittämätön riskikartoituksen tekemiseen. (Lääkärit moittivat aselain ilmoitusvelvollisuutta 2010).

Lokakuussa 2010 eduskunta hyväksyi aselain muutoksen. Lain uudistamisen mukanaan tuomat muutokset saatettiin voimaan kahdessa vaiheessa, joista ensimmäinen toteutettiin 13. kesäkuuta 2011. Lain keskeisimpiä uudistuksia olivat käsiaseiden kohdalla aseiden hankkimisikärajan nouseminen 18 vuodesta 20 vuoteen sekä asekouluttajan laatiman todistuksen vaatiminen vähintään kaksi vuotta kestäneestä ampumaharrastuksesta. Myös poliisille annettiin paremmat mahdollisuudet tiedonsaantiin aseluvanhakijan terveydentilasta sekä asevelvollisuuden suorittamisesta ja palveluskelpoisuuden arvioinnista. Lisäksi mille tahansa ampuma-aseelle lupaa hakevan henkilön on suoritettava soveltuvuustesti. Vastustuksesta huolimatta myös lääkäreille säädettiin ilmoitusvelvollisuus ja muille terveydenhuollon ammattihenkilölle ilmoitusoikeus ampuma-aseen hallussapitoon soveltumattomasta henkilöstä (Sisäministeriö 2011).

Aselain uudistaminen nousi jälleen keskusteluun Norjan joukkomurhan 22.7.2011 myötä myös Suomessa. Aiemmin suunnitellun lakiuudistuksen toisen vaiheen selvitystyö päätettiin aloittaa aiottua nopeammassa aikataulussa. Käsittelyyn otettiin muun muassa ampumaratojen turvallisuus ja puoliautomaattiaseiden sääntelyn mahdollinen kiristäminen (Sisäministeriö panee vauhtia aselain käsittelyyn 2011). Aselakiuudistuksen toisen vaiheen käsittelyn nopeuttaminen sai monet metsästäjäjärjestöt pitämään toimintaa liiallisena hätiköintinä. Sekä Suomen Metsästäjäliitto että Riistakeskus pitivät aselakia tarpeeksi tiukkana ja ilmoittivat pyrkimyksensä saada harrastajien ääni kuuluiin toisen vaiheen valmistumisen edetessä (Metsästäjät torjuvat Tuomiojan ehdotuksen 2011.)

Uuteen käsittelyyn aselaki joutui jälleen toukokuussa 2012. Laki oli saanut laajaa kritiikkiä eri tahoilta. Aselaissa esimerkiksi lääkäreillä on ilmoitusvelvollisuus sopimattomista aseomistajista poliisille, mutta tietosuojalaki kieltää poliisilta tietojen rekisteröinnin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että lääkärin tulisi tehdä poliisille ilmoitus vaarallisesta potilaasta joka kerta, kun hän käy lääkärissä. (Aselaki pannaan taas uusiksi 2012).

Hyvinkäällä 26.5.2012 tapahtuneen, kaksi kuolonuhria ja seitsemän loukkaantunutta, vaatineen ammuskelun sekä Pohjois-Savossa 26.8.2012 tapahtuneiden, kahden lapsen hengen vaatineiden, vahingonlaukausten myötä keskusteluun nousi etenkin aseiden säilytys säännökset. Sisäministeri Päivi Räsänen esitti yksittäisten aseiden asekaapissa säilytyksen varmistamista lainsäädännön avulla. Asiaa tutkinut aseselvitystyöryhmä tuli tulokseen, jossa aseiden säilytystä kotona pidettiin turvallisempuna vaihtoehtona kuin aiemman pohdinan kohteena ollutta keskitettyä säilytystä ampumaradoilla ja metsästysmaajoilla. (Räsänen: Jokainen ase pitäisi säilyttää asekaapissa 2012).

Kuva 1. Ampuma-aselain uudistukset ja niiden keskeisimmät taustatekijät

Kuva 1 havainnollistaa ampuma-aselain keskeisimpiä muutoksia. Vihreällä taustavärillä olevat laatikot ovat niitä tapahtumia, jotka ovat olleet osasyinä ampuma-aselain muutoksiin. Hyvin lyhyessä ajassa, alle viiden vuoden kuluessa, tapahtuneet tragediat ovatkin vaikuttaneet merkittävästi ampuma-aselain säätelyyn. Kuvasta voidaan päätellä myös se, ettei viimeisimmän, Hyvinkäällä sattuneen, ammuskelutapauksen jälkeen ole muita samankaltaisia tapahtumia vielä ollut, sillä sen vaikutukset saattaisivat näkyä laajemmin myös itse ampuma-aselaissa.

6 PERUSOIKEUDET

6.1 Määritelmä

Perusoikeudet ovat perustuslaissa turvattuja yksilöiden ja joskus ryhmien oikeuksia. Näiden oikeuksien turvaaminen perustuslaissa aiheuttaa lain tasaisuudesta ja korotetusta lainvoimasta johtuen sen, että niillä on erityinen pysyvyys ja oikeudellinen luonne. Korotetulla lainvoimalla tarkoitetaan sitä, että perustuslain säätäminen, muuttaminen tai kumoaminen on huomattavasti vaikeampaa kuin tavallisten lakien, joiden hyväksymiseen riittää äänienemmistö. (Ojanen 2015.) Julkisen vallan perustuslain tasoinen velvollisuus on turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lähtökohtana perusoikeussääntelyssä onkin yksilön suojaaminen valtiovallan tahoilta tulevilta puuttumisilta.

Suomen perustuslakiin vuonna 1995 uudistettu perusoikeusnormisto voidaan ryhmitellä seuraavasti: *yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, vapausoikeudet, osallisuus- ja vaalioikeudet, sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet, sivistykselliset oikeudet, kielelliset oikeudet, oikeus ympäristöön sekä oikeusturva*. Uudistuksen myötä perusoikeussuojan sisällöllinen ala laajentui kattamaan koko Suomen oikeusjärjestyksen. Samalla monipuolistuivat myös perusoikeuksien vaikutustavat: ennen perusoikeusuudistusta nähtiin niiden lähinnä rajoittavan julkisen vallan toimintaa, mutta uudistuksen myötä alettiin painottaa entistä enemmän julkisen vallan vastuuta erilaisiin positiivisiin toimenpiteisiin perusoikeuksien turvaamiseksi sekä niiden toteutumisen edistämiseksi. (Ojanen 2015.) Tutkimuksessa keskitytään vain sellaisiin perusoikeuksiin, jotka ovat tutkimuksen lopputuloksen kannalta oleellisia.

6.2 Keskeiset perusoikeudet ampuma-aselainsäädännön kannalta

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat säädöksiensä muodossa keskeisessä asemassa perusoikeusjärjestelmässä ja kansainvälisessä ihmisoikeusnormistossa, koska ne sisältyvät jo perus- ja ihmisoikeuden käsitteisiin. (Ojanen 2015.) Perustuslaissa yhdenvertaisuus ilmenee ihmisten yhdenvertaisuutena ennen kaikkea lain edessä: *"Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vammaisuuden, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella"* (Suomen perustuslaki 11.6.1999 / 731.) Syrjintäkielto­säännöksessä keskeisimmät kielletyt syrjintäperusteet on lueteltu, mutta sen viimeinen kohta "tai muun henkilöön liittyvän syyn" jättää siihen tulkinnanvaraisuutta. Tällaisia syitä voivat olla esimerkiksi yhteiskunnallinen asema, varallisuus, yhdistystoimintaan osallistuminen, perhesuhteet, raskaus, aviollinen syntyperä, sukupuolinen suuntautuminen ja asuinpaikka (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Yleinen yhdenvertaisuuslauseke kohdistuu toisaalta myös lainsäätäjään. Ihmisiä tai ihmisryhmiä ei voida lain perusteella mielivaltaisesti asettaa edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Tämä ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samankaltaista kohtelua, elleivät olosuhteet, jotka ovat asiaan vaikuttaneet, ole samanlaisia. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin todennut, että pyrittäessä yhteiskuntakehityksen vaatimaan säätelyyn ei yleisestä yhdenvertaisuusperiaatteesta aiheudu tiukkoja rajoja lainsäätäjän harkinnalle. Sen sijaan keskeiseksi muodostuu jokaisen erottelun perustelu perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Perustuslain 10 § käsittelee yksityiselämän suojaa. Sen mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Lähtökohtana yksityiselämän suojassa on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisen tai muiden tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Henkilötietolain kohdalla lainsäätäjän toimintoja rajoittaa myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy lisäksi osittain turvattun yksityiselämän suojan piiriin. Keskeiseksi muodostuu lainsäätäjän velvollisuus turvata kyseinen oikeus sellaisella tavalla, jota

voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Sen sijaan perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan salassapitosäännösten edelle menevän tietojensaantioikeuden lähtökohtana on oltava tietoihin oikeutetun viranomaisen tarpeiden syrjäyttämisperuste niihin perustisiin ja intresseihin, joita tietoja hallussaan pitävällä viranomaisella salassapitovelvollisuudella suojataan. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Myös kotirauha kuuluu perustuslain 10 §:ään. Lailla voidaan kuitenkin säätää välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimista, mikäli tavoitteena on perusoikeuksien turvaaminen tai rikosten selvittäminen. Itse kotirauha ulottuu lähtökohtaisesti kaikkiin pysyväisluonteisesti asumiseen käytettyihin tiloihin, myös vapaa-ajan asuntoihin. Kotirauhan piiriin ulottuviin toimenpiteisiin kuuluvat muun muassa erilaiset tarkastukset ja kotietsinnät. Rikosten selvittämiseen tarkoitettu toimenpide on sen sijaan hyväksyttävää, mikäli on olemassa konkreettinen ja yksilöity syy epäillä lakia rikotaan tai rikottavan. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Perustuslain 13 §:n mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Siihen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Tällä oikeudella turvataan ensisijaisesti oikeus perustaa aatteellisia yhdistyksiä, kuten esimerkiksi metsästysyhdistyksiä. Yhdistymisvapauden perustana pidetään yhdistyksen sisäistä itsemääräämisoikeutta ja toimintavapautta. Sen ansiosta yhdistykset voivat itse hyväksyä haluamansa säännöt ja valita niiden mukaan vapaasti jäsenensä. Perustuslaissa turvattu oikeus kuulua yhdistykseen ei kuitenkaan anna yksilölle oikeutta päästä jäseneksi mihin tahansa yhdistykseen. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Omaisuuksensuojan mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Sillä turvataan ihmisten varallisuusarvoiset edut ja oikeudet, joihin laajimpana kuuluu esineen omistusoikeus. Periaatteessa omistusoikeus käsittää kaikki sellaiset oikeudet, jotka eivät erityisellä perusteella kuulu jollekulle muulle kuin omistajalle tai ole omistusoikeudesta erotetut. Omaisuuden hallitsemisen, käyttämisen ja hyödyntämisen lisäksi omaisuudensuoja antaa omistajalle myös vallan määrätä siitä. Omistusoikeuksiin kuuluvia oikeuksia vähennettäessä tai rajoitettaessa puututaan samalla myös omaisuudensuojaan, siitäkin huolimatta että omistusoikeuden kohteena oleva esine säilyisikin koskemattomana haltijallaan.

Omistajan oikeuksia pystytään kuitenkin rajoittamaan lailla sääntelyn täyttäessä perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset. Tällaisia rajoituksia omaisuuden käyttöön voivat olla esimerkiksi erilaiset kiellot, rajoitukset ja velvoitteet. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

”Jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaisen oikeus työhön.” (Suomen perustuslaki 11.6.1999 / 731.) Säännöksen avulla pyritään vahvistamaan jokaisen oikeutta hankkia toimeentulonsa, mutta myös yrittämisen vapauden periaatetta. Samalla oikeus vapaasti valittavaan työhön linkittyy vahvasti yhdenvertaisuuteen, syrjintäkieltoon ja yleisiin nimitysperusteisiin.

Oikeutta työhön ja vapautta tehdä työsopimus tai tulla nimitetyksi virkaan rajoittavat kuitenkin tietyt asiat: tarjolla olevat työpaikat, työhön vaadittava koulutus, kokemus ja ammattitaito sekä kelpoisuusvaatimukset julkisiin virkoihin. Toisaalta työn, ammatin ja elinkeinon valinnan vapautteen kohdistuu myös useita oikeudellisia rajoituksia – tämä näkyy jo kyseisen momentin kieliasussa *lain mukaan*, jolla viitataan lähinnä mahdollisuuteen rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsitteilyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. (Suomen perustuslaki 11.6.1999 / 731.) Pykälässä edellytetäänkin ennen kaikkea sitä, että oikeudenmukainen oikeudenkäynti ja hyvä hallinto toteutuvat yhdessä kokonaisuutena. Oikeusturva on myös yksi kansainvälisten ihmisoikeussopimusten tärkeimmistä osa-alueista. (Ojanen 2015.)

Hyvän hallinnon käsite muodostuu perustuslain 21 §:n kokonaisuudesta. Viivytyksettömän ja asianmukaisen viranomaistoiminnan lisäksi hyvä hallinto pitää sisällään siis myös käsitteilyn julkisuuden, oikeuden tulla kuulluksi, oikeuden saada perusteltu päätös sekä oikeuden muutoksen hakemiseen. Näiden

lisäksi listaan voidaan lisätä myös hallintolain vaatimus virkatoiminnan puolueettomuudesta. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

Perusoikeuksista voidaan säätää lailla tai laissa erityisestä syystä säädetyn ja soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatun valtuuden nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella sellaisia tilapäisiä poikkeuksia, jotka ovat välttämättömiä Suomeen kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen samoin kuin muiden kansakuntaa vakavasti uhkaavien, laissa säädettyjen poikkeusolojen aikana ja jotka ovat Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukaisia. Lailla on kuitenkin säädettävä tilapäisten poikkeusten perusteet. (Suomen perustuslaki 11.6.1999 / 731.) Poikkeusololla tarkoitetaan samaa kuin kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa yleisen hätätilan käsitteellä. Momentin mukaan tällaisia poikkeusoloja ovat Suomeen kohdistuva aseellinen hyökkäys ja kansakuntaa vakavasti uhkaavat muut poikkeusolot. Aseellisen hyökkäyksen lisäksi tällä voidaankin tarkoittaa myös muunlaisia poikkeusolotilanteita edellyttäen, että ne vakavuudellaan uhkaavat kansakunnan elämää tai olemassaoloa. Esimerkiksi luonnonmullistukset, pandemiat ja suuronnettomuudet voivat myös aiheuttaa poikkeusolotilan. Taloudelliset kriisitilanteet eivät sen sijaan pelkästään täytä hätätilan kriteerejä. (Lainkirjoittajan opas 2016.)

7 AMPUMA-ASELAIN UUDISTUS 2015

Uusimmat muutokset ampuma-aselakiin tulivat voimaan 1.12.2015. Samalla voimaan astui ampumaratalaki. Lakimuutosten taustalla oli aseturvallisuuden parantaminen ja turvallisen aseharrastuksen edistäminen. Lisäksi yhdeksi tavoitteeksi nousi maakunnallisen ampumarataverkoston suunnitelmallinen kehittäminen.

7.1 Suomen hallituksen esitykset

Suomen hallitus antoi 3.10.2014 eduskunnalle esityksen ampuma-aselain muuttamisesta, jonka oli määrä tulla voimaan 1. joulukuuta 2015. Ehdotuksen taustalla oli turvallisen ampumaharrastuksen edistäminen ja aseturvallisuuden parantaminen. Pääasiallinen sisältö esityksessä koostui ampumaratalain sää-

tämisestä sekä siihen liittyvien, Venäjän vallan aikaisten säädösten kumoamisesta, ja ampuma-aselain, henkilötietojen käsittelyä koskevan poliisitoimessa vallitsevan lain, järjestyslain ja rikoslain muuttamisesta. (HE 20 / 2014.)

Perusteluna ampuma-aselain muutoksille hallitus piti ennen kaikkea aseturvallisuuden lisäämistä. 13. kesäkuuta 2011 voimaan tulleella ampuma-aselain muutoksella tehostettiin lupaviranomaisten mahdollisuutta saada tietoja ampuma-aseluvan haltijoista sekä tiukennettiin luvansaantia käsiaseiden kohdalla ja saatettiin voimaan Euroopan neuvoston direktiivin 91/477/ETY muuttamisesta annetun direktiivin (2008/51/EY) säännökset koskien aseiden hankinnan ja hallussapidon valvontaa. Näiden muutosten lisäksi tällöin voimaan astui myös 31.5.2001 tehty kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus ampuma-aseista, niiden osista ja komponenteista sekä lisäpöytäkirja liittyen ampumatarvikkeiden laittomaan valmistukseen ja kaupan torjumiseen. Nyt tehtyjen muutosten tarpeellisuutta puolsi siis myös koko 2000-luvulla alkanut aselain kokonaisvaltainen uudistaminen sekä sisäministeriön antaman aseturvallisuustyöryhmän raportin suositukset ja eräät lakia sovellettaessa havaitut uudistustarpeet. (HE 20 / 2014.)

Kokonaisuutena hallitus arvioi, että uudistukset olisivat tarpeellisia etenkin siksi, että koko ampuma-aselainsäädäntö saataisiin päivitettyä vanhentuneesta ja osittain myös liiallisesta suppeudesta johtuvasta puutteellisuudesta vastaamaan nykyajan vaatimuksia. Myös Suomen aselainsäädännön vertaaminen muiden Pohjoismaiden säännöksiin antoi muutoksille perustetta. (HE 20 / 2014.)

Yhteiskunnallisiksi vaikutuksiksi ehdotuksessa mainittiin muun muassa ampuma-aseisiin kohdistuvien anastusrikosten vähentäminen tehostamalla ampuma-aseiden säilytysäännöksiä. Samalla vähenisivät myös luvatta käyttöön saatujen ampuma-aseiden tarkoituksellinen väärinkäyttö ja niistä aiheutuvat vahingot. Tehokkaiden ilma-aseiden sisällyttämällä ampuma-aselain soveltamisalaan voitaisiin puolestaan ehkäistä niillä tehtävät rikokset ja tapaturmat. (HE 20 / 2014.)

7.2 Asiantuntijalausunnot

Esityksen valmistelua varten oli sisäministeriö koonnut työryhmän huhtikuussa 2012, johon kuului edustajia sisäministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, ympäristöministeriöstä, Poliisihallituksesta, Suomen Riistakeskuksesta, Helsingin poliisilaitoksesta, Suomen Ampumaurheiluliitto ry:stä, Reserviläisurheiluliitto ry:stä, Ampumaharrastusfoorumista sekä Suomen Ilma-aseharrastajat ry:stä. Lisäksi työryhmään kuului pysyvinä asiantuntijoina edustajia Asealan Elinkeinoharjoittajat ry:stä, Asekauppiaiden Liitto ry:stä, Suomen Metsästäjäliitto – Finlands Jägarförbundet ry:stä ja puolustusministeriöstä. Lakimuutoksen valmistelu onkin ollut suhteellisen laajamittaista ja useat sidosryhmät huomioon ottavaa. (HE 20 / 2014.)

Työnsä yhteydessä oli työryhmä kuullut useita sidosryhmiä ja järjestänyt erillisen kuulemistilaisuuden alustavista ehdotuksista. Kuulemistilaisuuksissa saatujen kannanottojen lisäksi työryhmä otti työssään huomioon myös sisäasiainministeriön aseturvallisuustyöryhmän raportin suositukset vuodelta 2012 ja ympäristöministeriön asettaman ampumaratojen ympäristölupaohjeistusta valmistelleen työryhmän kesäkuussa 2012 antaman raportin suositukset. Lisäksi ehdotusta varten pyydettiin lausunnot lähes viideltäkymmeneltä eri taholta, muun muassa ministeriöiltä, puolueilta, Suomen Puolustusvoimilta sekä metsästys- ja ampumajärjestöiltä. Lähes kaikki pyydetyt tahot myös antoivat ehdotuksesta lausunnon. (HE 20 / 2014.)

Tietosuojavaltuutetun antamassa lausunnossa todettiin, että potilasasiakirjoissa olevan tiedon käyttäminen ampuma-aselain terveydenhuollon ammattihenkilöiden ilmoitusvelvollisuudesta säädettyssä tarkoituksessa on hoitodokumentointia käyttötarkoituksesta poikkeavaa käyttöä. Myös ehdotuksen perustelut olivat Tietosuojavaltuutetun mukaan suppeat siltä osin, ovatko keinot tavoitteiden toteuttamiseksi riittävän tehokkaita. Sen mukaan esitystä ei myöskään tule voida hyväksyä ilman perusteellista selvitystä siitä, että muita kuin luvanhaltijoita koskevien ilmoitusten säilyttäminen ja rekisteröiminen käytännössä parantaisi aseturvallisuutta. (HE 20 / 2014.)

NRA Kansallisen Kivääriyhdistyksen mukaan ehdotettu lääkärin ilmoitusvelvollisuutta ja terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeutta koskevan muutoksen valmistelu on toteutettu ilman käytännön työtä tekevien lääkärin tietoja, ja se loukkaa niin potilas-lääkärisuhteen tietosuojaa, kuin myös lääkärin

vaitiolovelvollisuutta. Kokonaisuudessaan esitys kaventaa lainkuuliaisten kansalaisten mahdollisuutta harrastaa ampuma-aseilla metsästystä, urheiluumuntaa ja reserviläisammuntoja. (HE 20 / 2014.)

Pääpiirteittäin ampuma-aselautakunta piti ehdotettua ampumaratalakia kuitenkin hyvänä. Myös ehdotetut ampuma-aselain muutosten perusteet lautakunta näki perusteltuina. Säilytyssäännösten selkiyttäminen ja linjaaminen laissa sopivalla tavalla, sekä viranomaisille ehdotettu tiedotusvelvollisuus olivat ampuma-aselautakunnan mukaan keskeinen osa aseturvallisuuden parantamista. (HE 20 / 2014.)

7.3 Aseturvallisuus

Ampuma-aselain muutosten taustalla keskeisimpänä lähtökohtana on aseturvallisuuden parantaminen. Päättämistarkoituksena on estää aseiden joutuminen väärin käsiin. Aseturvallisuuden ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan koko yhteiskunnan myötävaikutusta – harrastajakunnan ja viranomaisten välinen yhteistyö sekä eri viranomaisten keskinäinen yhteistyö ovat tässä tehokkaita vaikuttajia.

Poliisin näkökulmasta aseturvallisuudella tarkoitetaan ampuma-aseista ja tarvikkeista annettuja säännöksiä noudattaen ampuma-aseiden haltijoiden valistamista ja valvontaa. Tavoitteena on, että aseenomistajat kykenisivät kaikissa olosuhteissa myönnetyin aseluvan mukaisesti käsittelemään ja säilyttämään ampuma-aseita turvallisesti. Turvallinen aseenkäsittely tarkoittaa, ettei aseiden käytöstä aiheudu vaaraa itse käsittelijälle, muille henkilöille tai omaisuudelle. Lisäksi aseturvallisuus koostuu myös kaikesta ampuma-aseisiin liittyvän rikollisuuden torjunnasta sekä aseiden asiattomiin käsiin joutumisen estämisestä. Toisaalta myös ase-elinkeinon harjoittamiseen liittyvä valvonta edistää aseturvallisuutta.

Kokonaisuutena aseturvallisuus muodostuu poliisihallinnon sisäisten ja hallinnollisten toimien sekä lainsäädännöllisten seikkojen lisäksi myös aseluvan haltijoiden omasta käyttäytymisestä ja terveydentasosta. Poliisin ampuma-aseisiin liittyvistä hallinnollisista toimista keskeisimpiä ovat toimivat ja vaikuttavat lupaprosessit, ajantasainen rekisteritieto, joka pitää sisällään aserekisterin li-

säksi myös rikosten määrät, sekä yhdessä näistä kaikista muodostettava kokonaiskuva. Myös poliisin sisäinen tiedonkulku ja sisäiset prosessit ovat keskeisessä asemassa. (Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa 2011.)

7.4 Ampuma-aserikokset

Suomessa ampuma-aseiden määrä suhteutettuna väkilukuun on erittäin korkea – joissain kunnissa aseiden määrä ylittää jopa asukasluvun. Suuri määrä johtuu ennen kaikkea metsästyskulttuurista, jopa 12 % suomalaisista on ampuma-ase. Sen sijaan kansainvälisten vertailujen asetiheys asukaslukuun nähden vaatii kriittisempää tarkastelua. Hyvin usein Suomi on tilastojen valossa erittäin runsasaseinen valtio, mutta lukema tulee siitä, että Suomessa kaikki aseet rekisteröidään, toisin kuin muualla maailmassa. Suomen yksityishenkilöiden hallussa oleva aseanta, 1,5 miljoonaa asetta, koostuu suurimaksi osaksi metsästysaseista: haulikoista, kivääreistä ja pienoiskivääreistä. Käsiaseita eli pistooleja ja revolvereja on noin 220 000. (Sandell & Tebest 2016.)

Suomen suhteellisen korkeasta ampuma-aseiden määrästä huolimatta vuosina 2003–2013 tehdyistä henkirikoksista vain 17 % tehtiin ampuma-aseella. Lisäksi on huomioitavaa, että rikoksissa käytetyistä ampuma-aseista vain 44 %, eli hieman alle puolet, oli luvanvaraisia. Luvallisten käsiaseiden osuus oli 40 prosenttia, metsästysaseiden kohdalla vastaava lukema oli 48 %. (Lehti 2015.) Kun verrataan alueellisesti ampuma-aserikosten määrää Suomessa luvanvaraisten ampuma-aseiden määrään alueittain, voidaan todeta rikosten määrän vaihtelevan maakunnittain nolasta jopa 35 prosenttiin. Lapissa, missä luvallisia ampuma-aseita on asukasmäärään suhteutettuna eniten, on myös ampuma-aseella tehtyjä henkirikoksia eniten. Lapin lisäksi myös Itä-Uusimaa ja Etelä-Pohjanmaa ovat korkeilla sijoilla ampuma-aseella tehtyjä henkirikoksia tarkastellessa – joka kolmas henkirikoksen uhri on surmattu ampumalla. Etelä-Pohjanmaan korkea osuus selittyy kuitenkin Kauhajoen joukkomurhalla, sillä ilman sitä olisi lukema ollut lähellä maan keskiarvoa. (Lehti 2015.) Sen sijaan Ahvenanmaalla Sottungan kunnassa, jossa ampuma-aseiden määrä asukaslukuun suhteutettuna on jopa 141 %, ei tapahtunut yhtään ampuma-aseella tehtyä henkirikosta vuosina 2003–2013. (Sandell & Tebest 2016.)

Tästä voidaan päätellä, ettei ampuma-aseiden korkea määrä alueella aina tarkoita myös korkeaa henkirikosten tasoa, vaan siihen vaikuttavat myös esimerkiksi sosiaaliset ja taloudelliset eroavuudet maakunnittain.

7.5 Keskeisimmät muutokset

Lakimuutoksen myötä ampumaradan perustamisesta ja ylläpitämisestä tuli luvanvaraisia, mikäli kyseessä on tavallinen ampumarata tai ampumaurheilukeskus. Saadakseen luvan ampumaradalle, on edellytyksenä hakijan sopivuus radan pitäjän tehtävään sekä radan turvallisuus. Poliisihallitukselta saadun luvan lisäksi ampumaradan perustamiseen tarvitaan myös muiden viranomaisten myöntämiä lupia, kuten esimerkiksi ympäristölupa. Niin kutsuttujen vähäisten ampumaratojen osalta lupaan riittää pelkkä ilmoitus. Lisäksi ampumaradoilla tulee olla ratavastaava, joka valvoo radalla tapahtuvaa toimintaa ja radan turvallisuutta sekä järjestyssääntö, jolla varmistetaan rata-alueella ja sen välittömässä läheisyydessä oleskelevien henkilöiden turvallisuus.

Uudessa ampumaratalaissa ampumaradat jaotellaan seuraavasti: ampumaradalla tarkoitetaan sisällä tai ulkona olevaa aluetta, joka on ampuma-aseella maaliin ampumista varten. Ampumaurheilukeskukseksi kutsutaan puolestaan ampumarataa, jossa on useiden lajien ratoja ja jolla saa ampua yli 300 000 laukausta vuodessa. Vähäinen ampumarata on sen sijaan rata, jolla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 10 000 laukausta vuodessa. (Ampumaratalaki 763 / 2015.)

Myös aseiden säilytys koki jonkin verran muutoksia: koko ase tai osa siitä on säilytettävä jatkossa lukitussa paikassa. Mikäli luvanhaltija omistaa enemmän kuin viisi asetta, on aseet säilytettävä turvakaapissa tai vaihtoehtoisesti poliisilaitoksen hyväksymissä säilytystiloissa. Turvakaapin hankintaan asetettiin kuitenkin viiden vuoden siirtymäaika. (Sisäministeriö 2015 a.)

Tehokkaammat ilma-aseet siirtyivät lakimuutoksen myötä ampuma-aselain soveltamisalaan. Tehokkaaksi ilma-aseeksi luetaan ilma-ase, jonka piipun pienin sisähalkaisija on yli 6,35 mm ja jolla ammutaan metalliluoteja. Tämän tyyppisten aseiden hallussapito on ilmoituksenvaraista, jos henkilöllä on jo ennestään ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. (Ampuma-aselaki 9.1.1998 / 1.)

Lakimuutoksessa muutettiin myös lääkäreiden ilmoitusvelvollisuutta. Ennen muutosta lääkärillä oli velvollisuus ilmoittaa poliisille henkilöstä, jonka kokee sopimattomaksi ampuma-aseen, sen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Lakimuutoksen tuoma muutos rajasi lääkärin ilmoitusvelvollisuuden vain kahteen tilanteeseen: oikeuspsykiatriin tutkimuksiin sekä itsemurhayrityksen jälkeiseen, tahdosta riippumattomaan hoitoon määräämiseen. Tämän lisäksi lääkäreillä ja muilla terveydenhuollon ammattilaisilla on jatkossa oikeus ilmoittaa henkilöstä, jota potilasasiakirjojen ja henkilön tapaamisen vuoksi pitää sopimattomana henkilönä ampuma-aseen, sen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon.

7.6 Suhde perusoikeuksiin

Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi sisältää myös ehdotettujen säännösten suhteen perustuslakiin. Lakia säädettäessä on perusoikeuksien toteuttava, ja mikäli perusoikeuksien rajoittamista tapahtuu, on rajoitusten perustuttava eduskunnan säätämään lakiin. Lisäksi vaatimuksena on, että rajoitusten on oltava hyväksyttäviä, eivätkä ne saa ulottua perusoikeuksien ytimeen. Kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden täyttymisen lisäksi on rajoitusten myös täytettävä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset.

Uusi ampumaratalaki pitää sisällään ampumaratojen luvanvaraisuuden ja vähäisten ampumaratojen perustamisen ilmoituksenvaraisuutta koskevan sääntelyn. Voidakseen ryhtyä ampumaradan ylläpitäjäksi, tulee luvanhakijan olla tehtävään henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva. Perusoikeuksien kannalta ongelmallista onkin, miten henkilön sopivuus tehtävään voidaan selvittää ilman, että puututaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädettyyn yksityiselämän suojaan. Säännöksessä turvataan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha. Selvitettäessä henkilön sopivuutta tehtävään voidaan katsoa puuttuttavan hänen yksityiselämäänsä. Koska ampumaradan ylläpitämiseen kuuluu olennaisena osana radan käyttäjien ja rata-alueella tai sen läheisyydessä oleskelevien sivullisten turvallisuuden takaaminen, on turvallisuuteen liittyvien riskien minimointi välttämätöntä. Näin ollen voidaan vaatia, että ampumaradan ylläpitäjän on oltava kykeneväinen huolehtimaan ampumaradan ja sillä tapahtuvan toiminnan turvallisuudesta. Tällöin ampumaradan ylläpitäjän sopivuuden

arviointi voidaankin määrittää välttämättömäksi radan käyttäjien ja sivullisten perustuslain 7 §:n 1 momentin elämän ja henkilökohtaisen turvallisuuden takaamiseksi. Koska sopivuuden arviointi koskisi ainoastaan ampumaradan ylläpitämistä, ei siitä aiheutuva perusoikeuksien rajoittaminen kohdistu kuitenkaan perusoikeuksien ytimeen. Rajoitus on myös hyväksyttävä ja suhteellinen, koska sillä suojataan elämään ja henkilökohtaisen turvallisuuden takaama perusoikeus. (HE 20 / 2014.)

Yksityiselämän suojan lisäksi uuteen ampumaratalakiin liittyy vahvasti myös elinkeinovapauden näkökulma. Laissa olevaa ampumaratojen luvanvaraisuutta ja vähäisten ampumaratojen perustamisen ilmoituksenvaraista sääntelyä voidaankin arvioida perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetyistä elinkeinovapauden näkökulmasta, mikäli ampumarataa pidetään elinkeinon hankkimistarkoituksessa. Ennen ampumaratalain voimaantuloa laissa oli määritelty kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan ampumaradan ylläpitämisen olevan luvanvaraista elinkeinotoimintaa. Uudistuksen myötä vanhan ampuma-aselain säädökset kumottiin, ja kaupallisen ampumarataluvan lupaharkinnan tilalle tuli ampumarataluvan myöntäminen ilman vapaata harkintaa. (HE 20 / 2014.)

Ampuma-aselain soveltamisalaan tehokkaiden ilma-aseiden lisääminen merkitsi luvanvaraisuutta myös niiden kaupalle, kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvalle valmistamiselle, korjaamiselle sekä muuntamiselle. Myös tehokkaisiin ilma-aseisiin liittyvä elinkeinon harjoittaminen siirtyi ampuma-aselain ampuma-aseilla harjoitettavan elinkeinon sääntelyn piiriin. Perustuslain 18 §:n elinkeinovapaudesta mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöjen mukaan tästä voidaan tietyin edellytyksin poiketa. Rajoittamisen perusteeksi vaaditaan kuitenkin erittäin painavia syitä ja rajoitusten tulee ilmetä laista riittävän selkeinä, tarkkarajaisina ja olennaisen sisällön ilmaisevina. Viranomaisen vapaata harkintavaltaa elinkeinovapauden kannalta perustuslakivaliokunta onkin pitänyt haitallisempana, kuin sidottuun harkintaan perustuvia rajoituksia. (HE 20 / 2014.)

Tehokkaiden ilma-aseiden säätely elinkeinovapauden näkökulmasta merkitsisi myös elinkeinon harjoittamisen rajoittamista. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kuitenkin perustellut lausunnoissaan, että vahvojen yhteiskunnal-

listen intressien vuoksi voidaan asealan elinkeinon harjoittamisoikeuden luvanvaraisuuteen puuttuvia rajoituksia pitää välttämättöminä. Tästä johtuen rajoitukset perustuvat ennen kaikkea laillisuus- eivätkä tarkoituksenmukaisuusharkintaan. (HE 20 / 2014.)

Yksi perustelluista syistä elinkeinovapauden rajoittamiseen oli perustuslain 7 §:n 1 momentissa säädetty elämän ja henkilökohtaisen turvallisuuden oikeus sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen vaatimus. Koska uusi ilma-aseiden sääntely koskee ainoastaan tehokkuudeltaan oikeita ampumaaseita vastaavia ilma-aseita, on niiden luvanvaraisuus perusteltua. (HE 20 / 2014.)

Myöskään jo yksistään tehokkaiden ilma-aseiden luvanvaraistaminen ei aiheuta ristiriitaa perusoikeuksien kanssa. Perustuslain 15 §:n 1 momentin omaisuuden suoja on lakimuutoksesta huolimatta turvattu, sillä siirtymäsäännösten ansiosta tehokkaan ilma-aseen omistajalla on vuosi aikaa lain voimaantulosta aikaa hakea siihen lupa. Mikäli henkilöltä löytyy jo ennestään lupa ampuma-aseeseen, riittää selvitykseksi maksuton ilmoitus, eikä henkilön sopivuuden arviointiakaan vaadita. (HE 20 / 2014.)

Uusien säilytysäännösten myötä tulee ampuma-asetta säilyttää jatkossa joko lukitussa paikassa tai lukittuna, tai osa aseesta lukittuna ja muu osa aseesta niin, ettei se ole helposti anastettavissa tai otettavissa luvattomasti käyttöön. Vaatimuksen arvioitiin kokonaisuutena olevan niin vähäinen, että voitiin olettaa jokaisella luvanhaltijalla olevan sellainen lukittu tila tai lukko, jonka avulla voidaan toteuttaa ampuma-aseen säilytys lain mukaisesti. Näin ollen aseiden säilytysäännösten ja perustuslain 15 §:n 1 momentin välille ei aiheutu ristiriitaa. (HE 20 / 2014.)

Yli viiden aseiden omistajalle vaadittu turvakaappi tai vaihtoehtoisesti poliisin hyväksymät säilytystilat aiheuttavat sen sijaan ongelman perusoikeuksien kannalta. Säännös merkitsee noin 60 000 aseluvan haltijalle velvollisuutta hankkia turvakaappi tai vaihtoehtoisesti hyväksyttävä säilytystilansa poliisilla. Perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja sen sijaan määrittelee henkilöille oikeuden omaisuutensa vapaaseen käyttöön ja taloudelliseen hyödyntämiseen. Vaatimus turvakaapin hankintaan aiheuttaa luvanhakijoille vähintään satojen eurojen kustannuksia ja siksi laki voidaan nähdä tässä suhteessa perusoikeuksia rajoittavana tekijänä. (HE 20 / 2014.)

Hallitus kuitenkin perusteli esityksessään turvakaappivelvoitteen perustuslain 7 §:n 1 momentin oikeudella elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisellä. Näkemystä voidaan perustella sillä, että tyypillisesti anastetut aseet päätyvät sellaisten henkilöiden käsiin, joille ampuma-aseen hallussapitoluvan saaminen olisi mahdotonta. Yhtenä perusteena ampuma-aseiden turvalliselle säilyttämiselle oli myös estää aseiden päätyminen asunnossa olevan lapsen käsiin. Hallitus näki, että ampuma-aseiden huolelliselle säilyttämiselle oli vahva yhteiskunnallinen tarve, mikä teki rajoitusperusteesta hyväksyttävän. Esityksessä myös huomautettiin, että turvakaappivaatimus koskee vain erityisen vaarallisia ampuma-aseita sekä vähäistä suurempaa ampuma-aseiden määrää. Lisäksi on huomioitava, että rajoitus kohdistui vain hankkimiseltaan ja hallussapidoltaan pääsääntöisesti luvanvaraisiin esineisiin. Perusoikeuden rajauksen todettiin olevan lakitasoinen sekä sisällöltään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti määritelty. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan vain poikkeuksellisesti omaisuuteen puuttuvan lainsäädännön ollessa kyseessä edellytetään perustuslain säätämisyjärjestyksen käyttöä. Esitys säilytysmuutoksista hyväksyttiin sellaisenaan, eikä vaikeutettua säätämisyjärjestystä edellytetty käytettävän. (HE 20 / 2014.)

Huomattavimmin perusoikeuksiin ampuma-aselain muutoksissa puututtiin lääkärin ilmoitusvelvollisuutta käsittelevässä kohdassa. Jo vuoden 2011 ampuma-aselain muutoksessa säädettiin lääkärin ilmoitusvelvollisuudesta ja muun terveydenhuollon ammattihenkilön ilmoitusoikeudesta. Säännös velvoitti lääkäreitä tekemään salassapitosäännöksestä huolimatta poliisille ilmoituksen henkilöstä, jota potilastietojen ja henkilön tapaamisen perusteella pitää terveydentilansa tai käyttäytymisensä perusteella sopimattomana pitämään hallussaan ampuma-asetta, sen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Muille terveydenhuollon ammattihenkilöille säännös toi velvollisuuden sijaan oikeuden ilmoituksen tekemiseen. Ilmoituksessa tulee käydä ilmi sopimattomuutta koskeva kannanotto perusteluineen. Lain mukaan muita, kuin ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden tai erityisten vaarallisten ammusten hallussapitäjiä koskevat ilmoitukset on sen sijaan hävitettävä. Mikäli henkilöstä on tehty ilmoitus lääkärin tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta, voi henkilö hakea ensimmäistä aselupaansa vasta sen jälkeen kun ilmoitus on

hävitetty aserekisteritietojen tarkastamisen jälkeen. Tämän jälkeen myös lupa-
viranomaisen oikeus käyttää hakijan sopivuutta koskevassa arvioinnissa ilmoituks-
tietojen poistuu. (HE 20 / 2014.)

Vuoden 2015 lakimuutoksessa voimaan tuli säädös, jonka mukaan poliisi saisi
säilyttää ilmoituksia kolmen vuoden ajan niin, että ilmoituksen tietoja saisi
käyttää vain ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskevan asian
käsittelyssä. Perusteluna säädökselle oli ampuma-aseen hallussapitoon sopi-
mattoman henkilön oman ja lähipiirinsä hengen ja terveyden suojeleminen, sekä
yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito. (HE 20 / 2014.)

Perustuslain 10 §:n 1 momentilla turvataan jokaisen yksityiselämä ja edellyte-
tään henkilötietojen suojan säätäminen tarkemmin lailla. Viittaus henkilötieto-
jen suojaan edellyttää lain säännöksiä kyseisestä oikeudesta, mutta jättää yk-
sityiskohtaisemman sääntelyn lainsäätäjälle. Tämän sääntelyn harkintamah-
dollisuutta kuitenkin rajoittaa henkilötietojen suojan osittainen sisältyminen tur-
vatun yksityiselämän piiriin. Esimerkiksi tiedot, jotka koskevat henkilön tervey-
dentilaa, sairautta, vammaisuutta tai hoitotoimenpiteitä kuuluvat henkilötieto-
laissa määritellyn käsittelykiellon piiriin. (Henkilötietolaki 22.4.1999 / 523). Pe-
rustuslakivaliokunta katsoi kyseisten tietojen käsittelyn sallimisen koskettavan
yksityiselämäänsä kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä. Hallituksen esityk-
sessä kuitenkin katsottiin, ettei perusoikeuksien ydin vaarannu näitä tietoja
tarkastellessa, sillä säilytettäväksi ehdotetut tiedot eivät sisällä yksityiskohtaisia
tietoja potilaan diagnoosista, vain arvion henkilön vaarallisuudesta itsellensä
tai muille. Tästä johtuen myös itse rajoitus on suhteellisuusvaatimuksen mu-
kainen. (HE 20 / 2014.)

Lähtökohtaisesti lääkärin ilmoitusvelvollisuutta perusteltiin perustuslain 7 §:n 1
momentissa säädetyllä oikeudella elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuus-
teen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisellä. Koska sään-
nöksellä suojataan nimenomaan luvanhakijan ja hänen lähipiirinsä elämä ja
henkilökohtainen turvallisuus sekä yleinen järjestys ja turvallisuus, muodostuu
säännös perustelluksi perustuslain vastaisuuden sijaan. Myös henkilön sopi-
vuuden arviointi nousi keskeiseen osaan ampuma-aselainsäädännön sisältöä
– esimerkiksi sellainen mielenterveyden ongelma, johon liittyy itsensä tai mui-
den vahingoittamisen vaara, on ehdoton este luvan saamiselle. Jotta henkilön

yksityisyydensuoja kuitenkin säilyy turvattuna, ovat tietojen säilytysaika sekä käyttötarkoitus tarkoin rajattuja. (HE 20 / 2014.)

7.7 Tulevat uudistukset

7.7.1 Ampuma-asedirektiivi

Euroopan unionin komissio antoi Euroopan neuvostolle ja Euroopan parlamentille 21.10.2013 tiedonannon, joka koski ampuma-aseita ja EU:n sisäistä turvallisuutta sekä kansalaisten suojelua ja laittoman asekaupan estämistä. Tiedonannon pohjalta laaditun ampuma-asedirektiivin muutoksen on määrä tulla voimaan joko loppuvuodesta 2015 tai alkuvuonna 2016. Direktiivin muuttamisen taustalla on muun muassa epävakaa turvallisuustilanne sekä rikolliseen käyttöön päätyvät ampuma-aseet Euroopassa. (Firearms and the international security of the EU: protecting citizens and disrupting illegal trafficking 2013.)

Pariisissa 13. marraskuuta 2015 tapahtuneiden, 129 ihmishenkeä vaatineiden, terrori-iskujen myötä Euroopan komissio ryhtyi vauhdittamaan asedirektiivin kiristystä. Komission suunnitelmassa on kieltää yksityishenkilöiltä siviilikäyttöön valmistetut sarjatuliaseita muistuttavat ampuma-aseet. Käytännössä kieltö tulisi ulottumaan rynnäkkökiväärien puoliautomaattiversioita, jotka lataavat itsensä, mutta eivät ammu sarjattulta. Lisäksi komissio haluaisi rajoittaa toimintakyvyttömäksi tehtyjen eli deaktivoitujen aseiden sääntelyä. (Koivisto 2015.) Suurimmat muutokset asedirektiivissä koskevat puoliautomaattiaseiden ja deaktivoitujen aseiden lisäksi myös aseiden verkkokauppaa. Suomen sisäministeriön kanta komission ehdotukseen on, että toteutuakseen direktiivin tulisi ottaa riittävästi huomioon jopa Euroopan mittakaavassa merkittävä määrä suomalaisia metsästäjiä, reservissä harrastettavan ammunnan merkitys Suomen sodan ajan reservinsuorituskyvyille sekä asekeräilyn ja -harrastuksen historialliset ja maantieteelliset erityispiirteet. (Sisäministeriö 2015 b.)

Puoliautomaattiaseiden kieltö tulisi vaikuttamaan metsästäjien lisäksi ennen kaikkea myös urheiluammuntaan ja reserviläistoimintaan. Esimerkiksi sovelletussa reserviläisammunnassa, jossa rasteilla mukailaan taistelutilanteita, ja

practical-ammunnan kiväärilajeissa, jossa pääpaino on käytännönläheisessä ampumisessa tosielämän aseenkäyttöä jäljittelevillä rasteilla, käytetään lähes pelkästään puoliautomaattisia aseita. Tästä johtuen kyseiset lajit loppuisivat nykymuodossaan kokonaan direktiivin tultua voimaan. Samoin myös asekeräily vaikeutuisi. (Sisäministeriö 2015 c.)

Deaktivoitujen aseiden kohdalla uusi tuliasedirektiivi toisi mukanaan tiukempaa sääntelyä: deaktivoitujen aseiden ostajan tulisi jatkossa tehdä ilmoitus aseiden ostamisesta. Lähtökohtaisesti deaktivoitujen aseiden direktiivimuutosta pyritään ajamaan eteenpäin siksi, että pelätään niiden palauttamista takaisin toimintakuntoon. (Raivio 2015.) Käytännössä aseiden saattaminen deaktivoitusta takaisin toimintakykyiseksi vaatisi kuitenkin saman osaamisen kuin aseiden valmistaminenkin.

Aseiden verkkokauppaan direktiivi toisi mukanaan suuria muutoksia. Aseiden ostaminen verkossa sallittaisiin vain asekauppiaille ja -välittäjille, ei yksityishenkilöille. Suomen sisäministeriö kuitenkin vastustaa tätä muutosta ja ehdottaa sääntelyn tiukentamista täyskiellon sijaan.

Yksi merkittävimmistä uudistuksista on komission ehdotus aselupien määräaikaistamisesta viideksi vuodeksi kerrallaan voimassaoleviksi. Muutos vaikuttaisi aseiden omistajien lisäksi merkittävästi myös itse lupaprosessiin: monin paikoin jo ennestään ruuhkautuneet lupapalvelut vaatisivat huomattavasti enemmän resursseja. Luvallisia aseita Suomessa on noin 1,5 miljoonaa ja aseluvan haltijoita 670 000 – mikäli lupien määräaikaistaminen toteutuu, on seurauksena merkittävä kävijämäärän nousu poliisilaitoksilla, kun aseomistajat joutuvat käymään uusimassa lupiaan viiden vuoden välein. (Sandell 2015.)

7.7.2 Metsästäjäjärjestöjen kanta

Suomen Metsästäjäliiton kanta Euroopan komission ehdotukseen uudesta tuliasedirektiivistä on tiukka. Suomessa on viime vuosina pyritty purkamaan turhaa lupabyrokratiaa kuitenkin niin, ettei aseturvallisuudesta tarvitse tinkiä. Metsästäjäliitto toteaa kuitenkin, että komission ehdotus lisäisi voimaantullessaan vain entistä enemmän aseisiin liittyvää byrokratiaa yleisen aseturvallisuuden

parantamisen sijaan. Ennen kaikkea liitto korostaa, että monet esitetyistä terrorisminvastaisista toimenpiteistä kohdistuvat sivullisiin lainkuuliaisiin kansalaisiin, eivätkä terroristeihin ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen. (Ministeri Orpo tukee Metsästäjäliiton vaatimuksia 2015.) Ongelmana Euroopassa ovat ennen kaikkea laittomat, sotien seurauksena pimeille markkinoille tulleet aseet. Liiton kannanotossa metsästäjien, urheiluampujien ja reserviläisten laillisilla ja rekisteröidyillä aseilla ei ole mitään tekemistä terrorismiuhan kanssa. SML (= Suomen Metsästäjäliitto) myös kokee, että Euroopan komission ehdottama viiden vuoden määräaikainen hallussapitolupa aseille lisää turhaa lupabyrokratiaa entisestään ja kuormittaa viranomaisia merkittävästi. Liiton mielestä aseluvat tulisikin jatkossa myöntää ensisijaisesti toistaiseksi voimassaoleviksi. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Suomen Metsästäjäliitto esittää, ettei itselataaville aseille tulisi asettaa uusia rajoituksia ja kieltoja. Myös suunnitelmat aseiden etäkaupan kieltämisestä yksityishenkilöltä saa tyrmäyksen. Monet tuliasedirektiivin ehdotuksista ovat SML:n mukaan myös hyvin tulkinnanvaraisia: Esitys on useista kohdista epäselvä ja jättää useita asioita avoimeksi. Myös ehdotuksiin jatkuvasti sisällytetyt uudet tavoitteet tiettyjen kaliiperien kiellosta käteisen käytön kieltämiseen aseita ja patruunoita ostettaessa, vaikuttavat laajalti laillisiin harrastuksiin, mutta niiden vaikutus laittomaan toimintaan on lähes olematon. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Metsästyksessä käytetään usein itselataavia aseita, aivan kuten urheiluammunnassa ja reserviläistoiminnassakin. Itselataavien aseiden käyttöä Suomen Metsästäjäliitto puoltaa muun muassa niiden nopeuden vuoksi: esimerkiksi tilanteessa, jossa riistaeläimeen on jo osuttu, mutta laukaus ei ole ollut kuolettava, saadaan itselataavalla aseella nopea ja hallittu toinen laukaus. Pariisin terrori-iskussa terroristien käytössä ei itselataavia aseita ole ollut, vaan kyseessä olivat laittomat, täysautomaattiset sotilasaseet. Vaikka metsästyksessä ei käytetä sarjatuliaseita, puuttuu Suomen Metsästäjäliitto myös tuliasedirektiivin niitä käsittelevään kohtaan. Liiton mukaan olisi tärkeää säilyttää mahdollisuus luvalliseen keräilyyn ja muihin luvallisiin hallussapitosyihin, sillä laillisten aseiden valvonta on jo ennestään erittäin tiukkaa. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Aseiden etäkauppa ja yksityishenkilöiden välinen aseiden ja niiden osien myynti on Suomessa laajaa, ja siksi Metsästäjälitto pitää tärkeänä sen säilyttämistä. Luvallinen myynti ei aiheuta ongelmaa, kun tunnistautumisen ja osto-oikeus aseeseen ja sen osiin voidaan todentaa. Nettikaupan rajoittamista tärkeämpää on saada erotettua laillinen ja laitton myynti toisistaan, sekä kohdistaa valvontatoimia entistä enemmän laittoman kaupan suuntaan. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Myös ampuma-aseiden muokkaamista käsittelevä direktiivin kohta vaatii liiton mielestä muuttamista: Suomen nykysäädöksillä esimerkiksi deaktivoidun aseeseen saattaminen takaisin toimintakuntoiseksi vaatii samat tiedot ja taidot kuin aseeseen valmistaminen. Tämän vuoksi ei olisi tarpeellista tiukentaa jo ennestään tiukkoja säädöksiä. Sen sijaan deaktivointisäädösten yhtenäistäminen koko Euroopassa olisi SML:n mukaan tarpeen. Myös ampuma-aseisiin jälkikäteen vaadittavat merkinnät saavat liitolta vastustusta. Merkintöjen tekeminen voidaan hoitaa jo uusien aseiden valmistajien toimesta, mutta erikseen jälkikäteen tehdyt merkinnät voivat pilata aseeseen. Pintakäsittelyn rikkoutuessa altistuu ase ruostumiselle, mikä puolestaan lisää pitkällä aikavälillä aseeseen hajoamisen riskiä. Liitto ehdottaakin kannanotossaan, että merkintäkäytännössä tulisi voida tehdä poikkeuksia esimerkiksi yksityisen maahantuonnin ja jo käytössä olevien aseiden kohdalla. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Äänenvaimenninta käytetään metsästyksessä ennen kaikkea ampujan ja metsästyskoiran kuulonsuojaamisen vuoksi sekä apuna ampumaratojen meluongelmiin. Vaimenninta tulisikin käyttää aina, kun ammutaan ruutiaseella: esimerkiksi ammuttaessa aseella, jonka kaliiberi on .308, on aseeseen ääni noin 165 desibeliä. Yli 140 desibelin melu, jonka ase lauetessaan tuottaa, voi aiheuttaa pysyviä kuulovaurioita. Vaimennin vähentääkin ampujalle vahingollisesta äänipiikistä jopa 30 % ja siksi sen käyttöä tulisi edistää. Äänen vaimentamisen lisäksi vaimentimen etuna on myös sen rekyyliä vähentävä vaikutus – laukaukset ovat hallitumpia ja tarkempia. (Jaki tuote Oy 2015.) Euroopan komission kanta äänenvaimentimiin sen sijaan on, että ne tulisi kieltää kokonaan, koska ne helpottavat terroristien toimintaa tehden ampuma-aseista hiljaisempia. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Euroopan komission suunnittelemassa tuliasedirektiivissä aselupaa hakevat henkilöt tulisi jatkossa testata lääketieteellisellä testillä. Suomessa muutaman

vuoden käytössä ollut psykologinen testi on kuitenkin todettu turhaksi, koska se vie liikaa resursseja saatuihin tuloksiin nähden. Suomen Metsästäjäliitto huomauttaa, että jatkossa psykologinen testi korvataan haastattelulla ja luvanhakijan laajemmalla taustojen tarkistuksella. Komission ehdottama lääketieteellinen testi on liiton mukaan kaiken lisäksi epämääräinen, eikä sitä ole perusteltu millään tavoin. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Suomen Metsästäjäliitto pitää erityisen tärkeänä, että nuorten metsästys- ja ammuntatoimintaan ei tule rajoittaa. Siksi aselupien ikäkysymystä ei tulisi ottaa lainkaan säädettäväksi direktiiviin, vaan jättää jokaisen maan omaan päättäntävaltaan. Kieltämällä alaikäisiltä oman, sopivan aseensa, omistuksen huoltajien suostumuksella, estetään myös metsästävien ja huippu-urheiluun tähtäävien ampujien kehitys. (Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä 2016.)

Jotta metsästys säilyisi osana suomalaista eräperinnettä, ja riistakantojen säättely voitaisiin turvata jatkossakin, on tuettava etenkin nuorten harrastustoimintaa sen rajoittamisen sijaan.

8 ASELAIN MUUTOSTEN VAIKUTUKSET

8.1 Metsästysharrastus

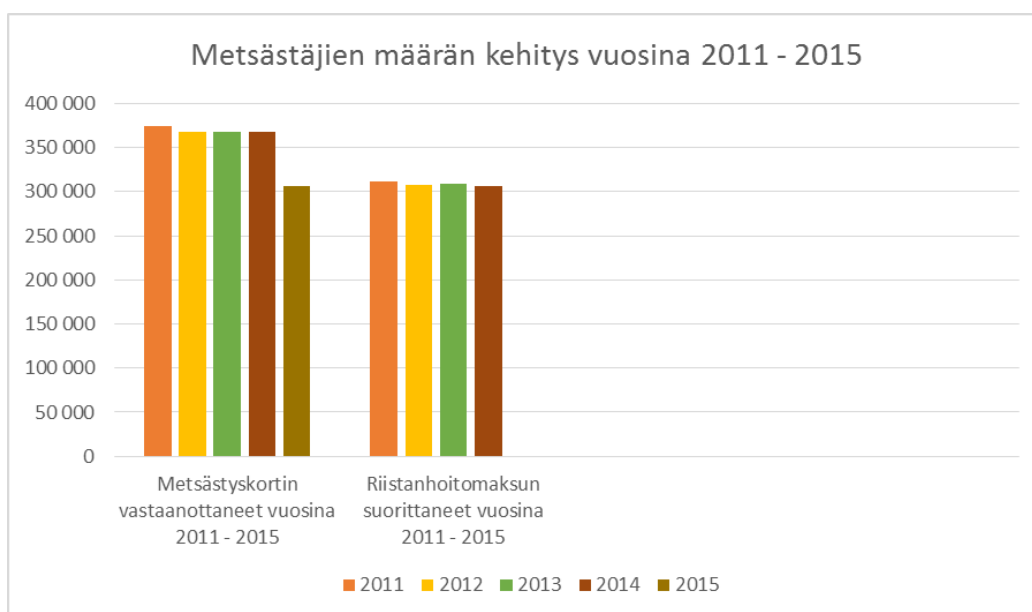
Metsästysharrastus on kokonaisuudessaan muuttunut hyvin paljon vuosien saatossa. Nykyajan metsästäjä hakee metsästysharrastuksen kautta elämyksiä luonnossa, eikä saaliin tavoittelu ole pääasia. Metsästystä säätelevät lait ovat kuitenkin muuttuneet paljon jo pelkästään viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana. Varmasti yksi tulevaisuuden haasteellisista kysymyksistä metsästysharrastuksen suhteen onkin se, miten turvata metsästys ja riistanhoito jatkuvasti tiukkenevan lain edessä?

Suomen riistakeskuksen ja Metsästäjäliiton toimeksiannosta tehtiin yhteistyössä palvelututkija Kaisa Hokkasen kanssa keväällä 2014 laaja syvähaastattelututkimus, jossa selvitettiin metsästykseseen liittyviä motivaatiotekijöitä, haasteita ja metsästäjien palvelutarpeita sekä metsästäjätutkintoon liittyviä uudistustarpeita. Tutkimuksessa selvisi, että syyt metsästäjätutkinnon suorittamiselle olivat hyvin moninaisia. Suurimmalla osalla vastaajista perusteluna oli

metsästysharrastuksen aloittaminen, mutta osa oli kiinnostunut pelkästään riistanhoitotyöstä, osa metsästyskoirien kouluttamisesta ja osa suoritti tutkimuksen metsästysaseita periäkseen. Muita syitä olivat muun muassa omavaraisuuden tavoittelu, villiruoka-ajattelu, jännitys, sosiaalisuus ja ystävyysuhteet sekä verkostoituminen erityisesti liike-elämässä. Myös kiinnostus luontoharrastuksiin, ampumaharrastuspohja ja suvussa kulkenut tapa metsästää luettiin motiiveiksi metsästäjätkutinnon suorittamiselle. (Huttunen 2014.)

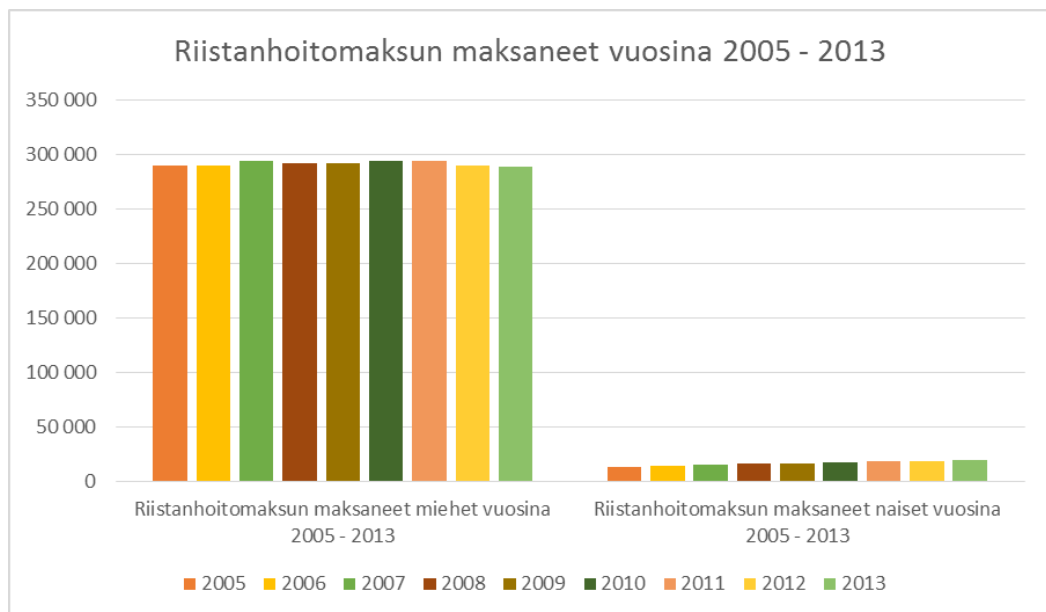
Metsästyksen suosion jatkuvuus näkyy kuitenkin myös tilastoissa: vuonna 2015 metsästyskortin lunastaneita oli 306 277, joista naisia 21 706. Edelliseen vuoteen verrattuna määrä oli pysynyt lähes samana – yhteensä kortteja lunastettiin vain 265 kappaletta vähemmän eli noin 0,1 %. Etenkin naisten kiinnostus metsästäystä kohtaan on kuitenkin kasvanut: kun vuonna 2014 metsästyskortin lunastaneista naisia oli 6,6 prosenttia, oli vastaava luku vuonna 2015 7,1 prosenttia. (Metsästäjien määrä pysynyt muuttumattomana, 2016.)

Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n 1 momentin mukaan jokaisen, joka harjoittaa metsästäystä tai toimii metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana, on metsästysvuosittain suoritettava valtiolle riistanhoitomaksu (Metsästyslaki 28.6.1993 / 615). Metsästyskortin vastaanottaneiden määrä ei siis kerro todellista metsästävien metsästäjien määrää, sillä metsästyskortti lähetetään vuosittain jokaiselle, joka on suorittanut riistanhoitomaksun ainakin kerran viimeisten viiden vuoden aikana.

Kuva 2. Metsästäjien määrän kehitys vuosina 2011 – 2015

Kuva 2 havainnollistaa metsästäjien määrän kehitystä vuosina 2011–2015 vertailemalla metsästyskortin vastaanottaneiden määrää riistanhoitomaksun suorittaneisiin. Kuvasta voidaan päätellä, että reilu 80 prosenttia niistä, jotka metsästyskortin ovat postissa saaneet, on metsästäystä konkreettisesti harrastavia, sillä ilman riistanhoitomaksua ei metsästäystä voi harrastaa. Riistanhoitomaksun maksaneiden määrä onkin pysynyt lähes samana, ja havaittavissa on vain pientä laskua metsästäjämäärissä. Vuoden 2015 tietoja ei riistanhoitomaksun taulukossa ole, sillä tietoja ei ollut opinnäytetyön tekohetkellä vielä julkaistu.

Kuva 3: Riistanhoitomaksun maksaneet vuosina 2005 – 2013

Kuva 3 vertaa riistanhoitomaksun maksaneiden määrää sukupuolittain vuosina 2005–2013. Kun miesten määrä on jonkin verran vähentynyt, on vastavasti naisten osuus riistanhoitomaksun maksaneista kasvanut tasaiseen tahtiin. Lisäksi kuvasta voidaan myös päätellä, etteivät aselain muutokset näy metsästäysharrastajien määrässä juuri millään tavalla.

Nykypäivän metsästäjälle metsästäys ei ole pääasiallinen tapa hankkia ravintoa, vaan harrastusluonteista toimintaa. Usein harrastukseen halutaan kuitenkin panostaa kunnolla, ja siksi siihen myös halutaan sijoittaa entistä enemmän rahaa. Ainoa kustannuserä ei tule pelkästä aseluvasta ja aseesta, vaan siihen kuuluvat myös muut varusteet, radiopuhelimet, mahdolliset metsästyskoirat sekä niiden tutkapannat ja erilaiset jäsen- ja riistanhoitomaksut. Suurimmalla osalla metsästäjistä on esimerkiksi jo ennestään olemassa turvakaappi

aseille, eikä muutaman sadan euron hankintahinta tunnu lopulta suurelta summalta, kun sitä verrataan muihin harrastuksen mukanaan tuomiin kustannuksiin.

Nuorille metsästyksen kustannusten nousu voi kuitenkin olla ratkaiseva tekijä harrastuksen aloittamisessa. Lisäksi vaikeus päästä metsästysseuraan ilman mahdollisuutta vuokrata maita on omiaan vaikeuttamaan harrastusta. Mikäli Euroopan unionin kaavailema tuliasedirektiivi toteutuu, vaikeuttaa se entisestään nuorten mahdollisuuksia metsästysharrastukseen. Suomessa etenkin haja-asutusalueella nuorten harrastusmahdollisuudet ovat hyvin niukat, eikä metsästysharrastusta vaikeuttamalla tilanne ainakaan parane. Toisaalta myös itse metsästysseurojen tulisi muistaa, että turvatakseen tulevaisuutensa ja estääkseen ikäjakauman vääristymisen, tulisi nuoria ottaa entistä enemmän toimintaan mukaan. Kun ajatellaan pitkällä aikavälillä metsästysharrastuksen rajoittamisen vaikutuksia, voi olla, ettei tulevaisuudessa joillain alueilla ole riittävästi metsästäjiä pitämään riistakantaa kurissa. Tällä puolestaan on väistämättömät vaikutukset sekä riistakantojen säätelyyn maanlaajuisesti että myös liikenneonnettomuuksiin ja hirvieläinten tekemiin taimituhoihin.

Suomen riistakeskuksen ja Metsästäjäliiton tutkimuksessa haastatellut metsästysharrastajat kertoivat harrastuksen alkuun pääsemisen olevan hankalaa etenkin sellaisille, joiden lähipiiriin ei kuulu metsästäviä henkilöitä. Myös metsästysmahdollisuuksien puute sekä metsästysseuraan pääsemisen hankaluus koettiin ongelmallisiksi. Itse metsästysaktiivisuutta rajoittaviksi tekijöiksi kerrottiin muun muassa oman metsästysseuran kaukainen sijainti: polttoainekulujen lisäksi myös arki- ja viikonloppumetsästyksen harrastaminen on ajallisesti lähes mahdotonta. Sen sijaan esimerkiksi ampuma-aselain muutosten myötä tulleita kustannusten nousuja ei tutkimuksessa lueteltu metsästysharrastusta rajoittaviksi tekijöiksi. (Huttunen 2014.)

Yksi keskeisimmistä muutoksista aselaissa koskee aseiden säilytysäännöksiä. 1.12.2015 voimaan tulleessa ampuma-aselain muutoksessa vaaditaan, että jatkossa ampuma-asetta on säilytettävä niin, että ase tai sen osa on lukitussa paikassa. Lisäksi yli viiden aseiden omistajan on säilytettävä aseitaan joko hyväksytyssä turvakaapissa tai poliisilaitoksen hyväksymissä tiloissa. (Sisäministeriö 2015 d.) Käytännössä suurimmalla osalla aseidenomistajia on jo entuudestaan olemassa turvakaappi aseille. Hankkimista helpottaa omalta

osaltaan myös sille asetettu viiden vuoden siirtymäaika. Mika Moksun artikkelissa ”Aselaki uudistuu – yli viisi asetta on pantava järeään kaappiin” haastateltu kouvolaalainen asekauppias puoltaa turvakaappiin siirtymistä: aseet pysyvät varmemmin ehjinä ja ne saadaan helpommin käyttöön. Samalla turvallisuus lisääntyy. Säilytyskäytännön uudistamisen puolella on myös Suomen Metsästäjäliiton järjestöpäällikkö Teemu Simenius: *”Lakimuutos pitäisi ottaa tyytyväisenä vastaan. Pieniä muutoksia, jotka eivät tosiaankaan harrastusta haittaa. Tässä kuitenkin parannetaan aseturvallisuutta harrastajien ulkopuolisten suhteen, joten toivotan uudistuksen tervetulleeksi.”* Aselain valmistuksessa onkin kuultu huomattavan paljon aseharrastajia – urheiluampujia ja metsästäjiä, joten myös harrastajajärjestöjen kanta on otettu varmasti huomioon ehkä paremmin kuin aiemmissa uudistuksissa. (Moksu 2015).

Ampuma-aselupien hakeminen on perinteisesti koettu hankalaksi ja monimutkaiseksi prosessiksi. Aseiden hankkimis- ja hallussapitolupien vuoksi joutuu hakija asioimaan useita kertoja henkilökohtaisesti poliisiasemalla, lisäksi vaaditaan, että asiointiin käytettävä poliisilaitos sijaitsee henkilön omassa kotikunnassa. Lupakäsittelyn helpottamiseksi sisäministeriö asetti ajanjaksolle 3.12.2015–31.12.2016 uudistamishankkeen, jonka keskeisenä sisältönä on esimerkiksi sähköisen asioinnin lisääminen, mikä omalta osaltaan joustavoittaa merkittävästi lupaprosessia. Aselupaa voisi jatkossa hakea sähköisesti, samalla luovuttaisiin myös poliisilaitoksen kotipaikkakuntasidonnaisuudesta. Sisäministeriö kuitenkin tiedotteessaan korostaa, ettei uudistus saa heikentää aseturvallisuutta. Tarkoituksena ei myöskään ole muuttaa aseluvan saamisen perusteita.

Ampuma-aseiden lupaprosessin uudistus on osa norminpurkuhanketta, johon sisäministeriö hallituksen ohella pyrkii. Hankkeen tarkoituksena on tehdä kaikkiin poliisin lupalajeihin samat kehittämistoimet: lupaprosessien selkeyttäminen, sähköisen asioinnin käyttöönotto, kotipaikkasidonnaisuudesta luopuminen ja käyntiasioimisen vähentäminen on otettu käyttöön jo esimerkiksi passien, henkilökorttien ja yksityisen turva-alan säädöksissä. (Sisäministeriö 2015 e).

8.2 Ampuma-aseluvan menettäminen

Ampuma-aselain muutosten myötä yhdeksi huolenaiheeksi metsästys- ja aseharrastajapiireissä on noussut harrastajien turha kriminalisointi ja saattaminen eriarvoiseen asemaan muihin kansalaisiin nähden. Moni kokeekin, että nyky-lainsäädännön myötä ampuma-aseen hallussapitoluvan menettäminen on yhä helpompaa. Ampuma-aselain 5. luvun 67 § pitää sisällään perusteet luvan peruuttamiselle. Ensimmäisten kolmen kohdan mukaan lupa on ehdottomasti peruutettava, jos luvanhaltija pyytää sitä, huoltajat peruuttavat suostumuksensa ampuma-aseen, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavaan lupaan tai hallussapitoluvan haltija tai valtio peruuttaa 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun, rinnakkaislupaa koskevan, suostumuksensa. (Ampuma-aselaki 9.1.1998 / 1.)

Ehdottomien peruuttamisperusteiden lisäksi ampuma-aselain 67 §:ssä on myös lueteltu syyt, joiden perusteella ampuma-aseen hallussapitolupaan oikeuttava lupa voidaan peruuttaa. Ensimmäisenä perusteena on luvanhaltijan syyllistyminen väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, rikoslain 50 luvun 1–4 §:n tarkoitettuun huumausainerikokseen tai muuhun rikokseen, jonka perusteella häntä voidaan pitää sopimattomana pitämään hallussaan ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Toisena perusteena on luvanhaltijan syyllistyminen törkeään ampuma-aserikokseen, ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen, taikka muuhun rikokseen, joka on tehty ampuma-asetta käyttäen. Kolmas peruste pitää sisällään luvanhaltijan lupaehtojen rikkomisen tai muunlaisen piittaamattomuuden osoittamisen säännöksiin, jotka koskevat ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Neljäntenä on luvanhaltijan sopimattomuus ampuma-aseiden, aseiden osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon terveydentilansa, taikka oman tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi. Lisäksi neljänteen kohtaan kuuluvat myös yhteisöjen ja säätiöiden tai niiden asevastaavien rikkomisen ampuma-aselakia, sen nojalla annettuja säädöksiä tai lupaehtoja vastaan. Myös muun piittaamattomuuden osoittaminen ampuma-aseita, aseiden osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa ja se, ettei yhteisö tai säätiö täytä enää tiettyjä ampuma-aseen hallussapitoon vaadittavia edellytyksiä, voivat olla edellytyksenä lupien peruuttamiselle. Viidennen kohdan mukaan lupa

voidaan sen sijaan peruuttaa, jos luvanhaltija on muuten kuin tilapäisesti lopettanut aseiden kantamisen, luvanhaltija ei ole osoittanut käyttävänsä aseita hyväksyttävään käyttötarkoitukseen tai ampuma-aseiden hallussapito ei ole enää työn vuoksi välttämätöntä. Lisäksi luvan peruuttamisen perusteena voidaan käyttää myös tilannetta, jossa ampuma-ase tai sen osa on kadonnut tai anastettu. (Ampuma-aselaki 9.1.1998 / 1.)

Seuraavissa luvuissa käsitellään 2000-luvun oikeustapauksia, joissa ampuma-aselupa on peruutettu.

8.2.1 KHO 30.6.2015 / 1872: Yksittäisen pahoinpitelyrikoksen muodostama peruste ampuma-aseiden hallussapitoluvan peruuttamiselle

Oikeustapauksessa A oli tuomittu käräjäoikeudessa pahoinpitelystä ja ampuma-aseiden hallussapitoa koskesta yhteiseen 40 päiväsakon rangaistukseen. A oli tehnyt täysi-ikäiselle tyttärelleen ruumiillista väkivaltaa lyömällä tätä kasvoihin ja kuristamalla. Tämän seurauksena oli tyttärelle tullut mustelmia ja muita pinnallisia vammoja. Kuristaminen ei kuitenkaan ollut voimakasta, eikä hengenvaaraa aiheutunut. Tytär oli puolestaan tehnyt A:lle ruumiillista väkivaltaa lyömällä tätä kasvoihin ja puremalla. Lisäksi A:lla oli ollut hallussaan pistooli ilman siihen vaadittavaa lupaa. (KHO 30.6.2015 / 1872.)

Poliisilaitos oli käräjäoikeuden tuomion perusteella peruuttanut A:lle myönnettyt ampuma-aseiden hallussapito- ja rinnakkaisluvut. Hallinto-oikeus totesi, että ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin mukaan ampuma-aseiden hallussapito- ja rinnakkaislupien peruuttaminen olisivat perusteltuja tapahtuneen pahoinpitelyn ja ampuma-aseiden hallussapitoa koskevan rikoksen takia. Hallinto-oikeus kuitenkin katsoi lupien peruuttamisen olevan kohtuutonta, kun otettiin huomioon A:n olosuhteet kokonaisuudessaan. Lupien peruuttaminen muutettiin ampuma-aselain 69 §:n mukaiseksi varoitukseksi. (KHO 30.6.2015 / 1872.)

Tapaus eteni korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa katsottiin poliisilla olleen laissa osoitettu harkintavalta ja ettei kenelläkään ole ollut ehdotonta oikeutta ampuma-aseiden hallussapitoon. Koska ratkaisut oli tehtävä kokonaisarviointiin perustuen, oli ratkaisevaa henkilön sopivuuden arvioiminen. Tässä tapauksessa oli otettava ennen kaikkea huomioon, että peruuttamismahdollisuuden perimmäisenä tarkoituksena oli mahdollistaa ampuma-aseiden väärinkäyttöön

perustuvien tapausten ennalta ehkäiseminen. Tällöin oli otettava huomioon teon laadun ja moitittavuuden lisäksi myös sen vakavuus suhteutettuna aseenväärinkäytön vaaraan. (KHO 30.6.2015 / 1872.)

Vaikka asiassa ei käynyt ilmi, oliko A:n käyttäytymiseen liittynyt sellaisia piirteitä, joiden perusteella olisi voinut olettaa, ettei hän ollut sopiva pitämään hallussaan ampuma-asetta, oli kokonaisarvioinnissa otettava huomioon myös teon laatu sekä ampuma-aseiden väärinkäyttöön liittyvä huomattava turvallisuusriski. Näin ollen yksittäinen pahoinpitelyrikos muodosti lähtökohtaisesti riittävän perusteen ampuma-aseen hallussapitoluvan peruuttamiselle. Harkinnassa oli painotettu ennen kaikkea ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä sekä noudatettavan käytännön yleisestävää merkitystä, eivätkä henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyneet vastasyyt antaneet riittävää perustetta lupien peruuttamatta jättämiselle. (KHO 30.6.2015 / 1872.)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kertoo paitsi tiukasta ampuma-ase-laista, myös metsästys- ja aseharrastajien ehkä turhastakin kriminalisoinnista. Tapauksessa tuomion perusteena oli mainittu teon laadun lisäksi myös huomattava ampuma-aseisiin liittyvä turvallisuusriski. Tästä voisi päätellä, että aseluvanhaltijaa pidetään jo itsessään turvallisuusriskinä, vaikkei itse pahoinpitelyssä asetta käyttäisikään. On myös muistettava, ettei kyseisessä tapauksessa A:lla myöskään ollut ennestään minkäänlaista rikollista taustaa. Yksittäisen pahoinpitelyn tuoma riittävä peruste ampuma-aseluvan menettämiseksi osoittaaakin erittäin tiukkaa tulkintaa aselaista. Myös Suomen riistakeskuksen puheenjohtaja Tauno Partanen otti puheenjohtajan palstalla ”Uusi syksy, uudet haasteet” Metsästäjä-lehdessä 5 / 2015 kantaa Korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen. Partasen mukaan metsästäjien tulisi tutustua päätökseen tarkemmin, sillä samaa linjaa tulitaisiin hänen mukaansa suurella todennäköisyydellä noudattamaan myös jatkossa vastaaventyyppisissä tapauksissa. (Partanen 2015.)

8.2.2 KHO:2012:81: Sopimattomuus aseiden hallussapitoon toisen turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisen vuoksi

A oli suullisesti uhannut ammattikorkeakoulun oppilasryhmän jäseniä tappamisella ja pahoinpitelyllä sekä uhannut räjäyttävänsä koulun. Kihlakunnansyyttäjän mukaan riittävä näyttö syytteen nostamiseksi yleisen edun perusteella kuitenkin puuttui. Uhkailun lisäksi oli A metsästystilanteessa, kaadetun hirven kuljettamisen yhteydessä, menettänyt malttinsa täysin sekä huutanut ja kiroillut vieraiden ihmisten ja lasten ollessa paikalla. Ottaen huomioon A:n käyttäytymisen ammattikorkeakoulussa ja hirvenmetsästyksen yhteydessä, oli A:ta pidettävä toisen turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisensä vuoksi sopimattomana pitämään hallussaan ampuma-asetta. Asiassa ei myöskään ollut merkitystä sillä, ettei A:ta ollut käyttäytymisensä vuoksi syytetty tai tuomittu rikoksista. (KHO:2012:81.)

Itä-Uudenmaan poliisilaitos oli 20.1.2011 peruuttanut loviisalaiselle A:lle myönnettyt yhden kiväärin ja yhden haulikon rinnakkaisluvut tämän uhkaavan käyttäytymisen perusteella. A oli valittanut poliisilaitoksen päätöksestä hallinto-oikeuteen ja vaatinut päätöksen kumoamista. A oli perustelussaan muun muassa kiistänyt väkivaltaiset uhkaukset koulutapahtumien yhteydessä, sillä hän ei ollut missään vaiheessa uhannut ketään, eikä kukaan ollut tuntenut oloaan uhatuksi. Myöskään kiroilu metsästyksen yhteydessä ei ollut A:n mukaan peruste aselupien peruuttamiseen. (KHO:2012:81.)

Helsingin hallinto-oikeus kumosi päätöksellään poliisilaitoksen päätöksen lupien peruuttamisesta. Perusteluina päätökselle oli ampuma-asetlain 67 §:n 2 momentin 4. kohta, jonka mukaan ampuma-aseiden hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussaan ampuma-asetta. A:n ampuma-aselupien peruuttaminen oli perustunut laittoman uhkauksen lisäksi myös metsästysseuran jäsenten B:n ja C:n lausuntoihin A:n käyttäytymisestä. Molempien mukaan A oli käytökseltään arvaamaton ja menetti malttinsa helposti silloin, kun asiat eivät sujuneet hänen tahtonsa mukaan. Tällöin A muuttui myös käyttäytymiseltään aggressiiviseksi. (KHO:2012:81.)

Hallinto-oikeuden käytössä olleista lääkärinlausunnoista ilmeni, että A oli 2.2.2009 hakeutunut itse hoitoon koulun ja poliisin suosituksella impulssihallinnan vaikeuksien vuoksi. Lääkäri oli arvioinut, ettei A:sta ole uhkaa tai vaaraa

koulussa eikä työpaikalla, eikä hän ole ilmaissut itsetuhoisia tai aggressiivisia ajatuksia. 11.8.2009 annetussa lausunnossa oli myös katsottu, että A:n mielentilan kannalta metsästysharrastuksen jatkuminen olisi hyvä asia ja ettei esitetä aseluvan myöntämiselle ole. Lääkäriin loppuarvion 13.11.2009 mukaan A:lle diagnosoitiin sopeutumishäiriö, muttei tarvetta psykelääkitykseen tai psykiatriseen hoitoon ilmennyt. (KHO:2012:81.)

A oli toimittanut hallinto-oikeuden valituksensa liitteenä kirjelmän isältään sekä yhdeksän henkilön allekirjoittaman asiakirjan, jonka mukaan A oli ollut metsästysseuran toiminnassa mukana useamman vuoden ajan, eikä hänen käytöksessään ollut moitittavuutta tai viitteitä epäsoveliaasta käytöksestä.

19.11.2010 antamassaan päätöksessään hallinto-oikeus totesikin, ettei pelkästään laitonta uhkausta koskenut ilmoitus voinut olla aselupien peruutuksen perusteena. Hallinto-oikeus myös huomautti, ettei B:n ja C:n antamia lausuntoja ollut syytä epäillä, mutta että kertomukset olivat kuitenkin yleisluontoisia kuvauksia ja yksittäisten henkilöiden arvioita, eikä niistä ilmennyt, että A olisi uhkaillut ketään aseella, käyttänyt fyysistä väkivaltaa tai muulla tavoin vaarantanut muiden turvallisuutta. A:n terveydentila ja käytöksestä saatu selvitys kokonaisuutena huomioon ottaen hallinto-oikeus totesi, ettei A:ta voitu pitää terveydentilansa, elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi sopimattomana pitämään hallussa ampuma-asetta. Näin ollen edellytyksiä myöskään ampuma-aselupien peruuttamiselle ei ollut. (KHO:2012:81.)

Hallinto-oikeuden uuden päätöksen myötä Poliisihallitus valitti päätöksestä ja vaati hallinto-oikeuden päätöksen kumoamista ja poliisilaitoksen päätöksen voimaan saattamista. Korkein hallinto-oikeus myönsi valitusluvan ja päätyi kumoamaan hallinto-oikeuden päätöksen ja saattamaan poliisilaitoksen päätöksen voimaan. Perusteluina KHO piti A:n tekemää laitonta uhkausta Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa Kotkassa 9.–19.12.2008. A oli suullisesti uhannut oppilasryhmän jäseniä tappamisella ja potkimisella päähän, sekä ryhmätöiden yhteydessä kaikkien ampumisella. Lisäksi asianomistajan lausunnon mukaan A oli myös uhannut räjäyttävänsä koulun. Jokelan ja Kauhajoen kouluissa tapahtuneiden ampumisten jälkeen uhkausten esittämisiin on suhtauduttu hyvin vakavasti. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu vaikuttaa myös siihen, miten kouluissa esitettyihin uhkauksiin tulisi suhtautua ampuma-aselain soveltamisessa. Myös B:n ja C:n lausunnot A:n aggressiivisesta käytöksestä

puolsivat KHO:n mukaan perustetta ampuma-aseluvan peruuttamiselle.
(KHO:2012:81.)

Oikeudellisen arvioinnin mukaan asiassa oli kysymys A:lle myönnettyjen yhden kiväärin ja yhden haulikon rinnakkaislupien peruuttamisen edellytyksistä. Asiassa oli poliisilaitoksen päätöksen perusteella harkittava, oliko A:n käyttäytymistä pidettävä sillä tavalla toisen turvallisuutta vaarantavana, että hänet on katsottava sopimattomaksi pitämään hallussaan ampuma-aseita. Koska kyseessä ei ollut rinnakkaislupien peruuttaminen rikokseen perustuen, ei asiassa ollut merkitystä sillä, ettei A:ta ole käyttäytymisensä vuoksi syytetty tai tuomittu rikoksesta. Kun otettiin huomioon A:n käyttäytyminen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa ja hirvenmetsästyksen yhteydessä, oli A:ta pidettävä ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla toisen turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisensä vuoksi sopimattomana pitämään hallussa ampuma-aseita. Näin ollen poliisilaitoksella oli ollut perusteltu syy peruuttaa A:lle myönnettyjen ampuma-aseiden rinnakkaisluvut. Hallinto-oikeuden päätös oli kumottava ja poliisilaitoksen päätös saatettava voimaan.
(KHO:2012:81.)

Tapauksessa etenkin A:n käytös ammattikorkeakoulussa oli moitittavaa, mutta täytti vain laittoman uhkauksen tunnusmerkistön. Sen lisäksi kiroilu ja huutaminen metsästystilanteessa aiheuttivat Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan riittävän perusteen ampuma-aseluvan menettämiselle perustuen toisten ihmisten turvallisuutta vaarantavaan käytökseen. Tapauksen selvityksessä poliisilaitos ei kuitenkaan suostunut kuulemaan esitutkinnassa yhdeksää henkilöä, joiden mielestä A:n käytöksessä ei ollut moitittavaa. A:lla ei myöskään ollut aiempaa rikollista taustaa, eikä lääkäri ollut todennut olevan esteitä A:n ampumaluvulle. Näin ollen tapaus perustui ennen kaikkea kahden todistajan B:n ja C:n mielipiteeseen A:n käytöksestä. Olisi kuitenkin muistettava, että metsästysseuroissa on erilaisia ihmisiä, jotka ymmärtävät tilanteet eri tavoin – kaikki eivät myöskään tule toimeen kaikkien kanssa. Etenkin B:n ja C:n lausunnoille annettiin ehkä hieman liikaa painoarvoa tapauksen selvittämisessä, ottaen huomioon että yhdeksän henkilöä kuitenkin piti A:n käyttäytymistä sopivana. Toisaalta 2000-luvun kouluampumisten myötä laittomiin uhkauksiin tiukasti suhtautuminen on ymmärrettävää, mutta liioitteluunkaan ei asiaa kokonaisuutena arvioidessa tulisi sortua.

8.3 Perusoikeudet

Ampuma-aselain muutoksia on usein perusteltu perusoikeuksien oikeudella henkilökohtaiseen turvallisuuteen ja yleisen turvallisuuden turvaamiseen. Päätöksiä tehtäessä tulisi kuitenkin muistaa, ettei ase yksinään tapa, vaan se vaatii aina ihmisen vetämään liipaisimesta. Lakimuutokset 2000-luvun kouluampumisten jälkeen kohdistuivat ennen kaikkia tavallisiin metsästäjiin ja aseharrastajiin, ei niinkään riskialttiimpiin ryhmiin, kuten mielenterveysongelmaisiin ja syrjäytymisvaarassa oleviin. Myös EU:n tuliasedirektiivi pyrkii estämään kansainvälistä rikollisuutta ja terrorismia ennen kaikkea metsästystä rajoittamalla.

Yhteiskunnan turvallisuuden perusteleminen metsästäjien ja aseharrastajien perusoikeuksien kustannuksella on asia, joka jakaa mielipiteitä. Suomessa on tällä hetkellä voimassa koko EU:n alueen uusin aselaki, eivätkä metsästys- ja aseharrastajat kaipaa enää tiukempaa säätelyä. On myös erikoista, ettei lakimuutoksia tehtäessä kiinnitetty juuri lainkaan huomiota henkirikosten tekotaapaan. Jos ase tappaa vain 17 % henkirikoksista, ja näistä 44 % on laillisia aseita, on melko epäloogista, että tiukentunut säätely kohdennetaan juuri laillisiin aseisiin. (Lehti 2015.)

Perusoikeuksia rajoittaessaan lakiesitysten ja -muutosten laatijat myös leimaavat aseluvanhaltijat mahdollisiksi rikollisiksi sekä vaaraksi yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Kouluampumiset eivät olleet sen kaltaisia painavia yhteiskunnallisia tarpeita tai poikkeusoloja, että niiden jälkeen tehdyt nopeat ja hätiköidyt muutokset aselakiin olisivat edes perusoikeuksien nojalla perusteltuja. Myös aiemmin opinnäytetyössä käsitellyt korkeimman hallinto-oikeuden tapaukset aseluvan menettämisestä kertovat aseluvanhaltijoihin suhtautumisesta nykypäivänä.

9 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

9.1 Tutkimuksen toteutus

Luotettavan tutkimustuloksen saamiseksi tutkimuksessa haastateltiin luonnollisesti myös metsästyksen harrastajia. Haastateltavat olivat kaikki opiskelijan omasta harrastuspiiristä, joten heidän löytämisensä oli suhteellisen vaivatonta. Kaikki haastatellut olivat metsästyksen aktiivisia harrastajia, joiden metsästysharrastuksen kesto vaihteli 5–55 vuoden välillä.

Haastatelluista kaikki olivat miehiä, iältään 31–71 vuotta. Vaikka tutkimuksessa ei haastateltu yhtäkään nuorta eikä naista, saatiin eripituisten ja erityyppisten metsästystaustojen kautta erittäin kattava kuva aselain muutosten vaikutuksista metsästysharrastukseen. Haastateltavien määrä rajautui yhteentoista, mikä osoittautui riittäväksi määräksi tiedon saamiseksi.

Käytännössä haastattelut toteutettiin erään kaakkoissuomalaisen metsästysyhdistyksen vuosikokouksen yhteydessä niin, että haastatellut täyttivät kyselylomakkeen, jonka perusteella esitettiin taustakysymyksiä aiheesta. Näin ongelmaksi ei myöskään päässyt muodostumaan liian vähäsanaisesti vastaaminen.

Metsästäjiltä saadun aineiston kokoon saamisen jälkeen suoritettiin aineiston pelkistäminen. Koska haastatteluissa ei käytetty nauhuria, vaan haastateltujen vastauksen kirjattiin suoraan kyselylomakkeeseen, ei varsinaista erillistä litteointia tarvittu. Tämä helpotti omalta osaltaan aineiston läpikäymistä.

9.2 Vaikutukset metsästysharrastukseen

Kaikki haastatelluista olivat aktiivisia metsästyksen harrastajia. Jokainen haastatelluista ilmoitti harrastavansa hirvijahtia, ja reilusti yli puolet myös pienriistan ja pienpetojen pyyntiä. Lisäksi osa haastatelluista kertoi näiden lisäksi metsästävänsä myös suurpetoja ja lintuja. Metsästyskerrat vaihtelivat syksyn muutamasta hirvijahtiviikonlopusta koko metsästyskauden kestävään harrastukseen ja useita kertoja viikossa tapahtuvaan pyyntiin.

Metsästäjiltä kysyttiin alkuun, kokevatko he metsästysharrastuksen vaikeutuneen aselain muutosten seurauksena. Lähes kaikki vastaajat yhtä lukuun ottamatta kertoivat, etteivät aselain muutokset ole vaikeuttaneet huomattavasti metsästysharrastusta. Yksi vastaajista nosti esiin vaikeutumisen ennen kaikkea tilanteessa, jossa aseensa haluaisi vaihtaa uudempaan: etenkin lupaprosessin monimutkaisuuden vuoksi aseensa hankkiminen on vaikeutunut entiseen verrattuna.

Tutkimuksessa haluttiin myös selvittää, miten metsästäjät kokevat ampumaselain muutosten vaikutukset lupaprosessiin. Nykyistä lupamenettelyä liian tiukkana piti neljä vastaajaa. Haastateltujen mielestä ampumaselupien saamista tulisi helpottaa jatkuvan vaikeuttamisen sijaan. Ennen kaikkea luvan saamisen tulisi olla helpompaa silloin, kun henkilöllä on jo ennestään aseita. Tällöin esimerkiksi henkilön taustat tulisi ottaa huomioon vain tilanteessa, jossa haetaan lupaa ensimmäiselle aseelle.

Sopivana nykyistä lupamenettelyä pitivät loput vastaajista. Nykyinen lupamenettely koettiin tarpeeksi tiukaksi, eikä muutoksille olisi tarvetta. Haastatellut kuitenkin korostivat, ettei tiukennuksia lupaprosessiin tulisi ainakaan tehdä lisää, vaikkei nykyistä lupamenettelyä liian tiukaksi koettukaan.

Olellisena osana nykyistä lupamenettelyä on myös aselupaa haattaessa tehtävä psykologinen testi. Haastatelluista viisi piti psykologista testiä tarpeellisenä. Etenkin ensimmäisen aseluvan hakemisen yhteydessä testiä pidettiin tärkeänä. Toisaalta osa myönteisesti psykologiseen testiin suhtautuneista tekisi siihen pieniä muutoksia: laajan testin tilalle voisi sen sijaan tulla toisen tyyppinen, suppeampi selvitys. Haastatellut myös kokivat, että tietyille, epävakaille henkilöille testi olisi tarpeellinen, mutta ei välttämättä suurimmalle osalle metsästäjiä. Haastatelluista kolme oli sitä mieltä, että psykologinen testi on täysin turha ja aikaa vievä prosessi ja että pelkän haastattelun tulisi lupaa hakiessa riittää. Loput kolme vastaajaa eivät osanneet arvioida testin hyödyllisyyttä, sillä eivät kertaakaan olleet sitä joutuneet tekemään.

Tutkimuksessa haluttiin nostaa esille myös aseiden säilytystä koskevat säädökset. Haastatellut omistivat keskimäärin viisi asetta, mutta tästäkään huolimatta kukaan ei kokenut esimerkiksi yli viiden aseensa omistajalle vaadittavaa turvakaappia huonona asiana. Kaikki 11 haastateltua olivat yhtä mieltä siitä, että nykyiset säilytys säädökset ovat riittäviä, eivätkä tekisi niihin muutoksia.

Ampuma-aselain kiristysten taustalla on lähes aina aseturvallisuuden parantaminen. Esimerkiksi viimeisen kymmenen vuoden aikana jokaisen kouluampumisen jälkeen aselakia on kiristetty aseturvallisuuteen vedoten. Tästä huolimatta kukaan haastatelluista ei usko, että aselakia kiristämällä voitaisiin vähentää kouluampumisia ja terrori-iskuja. Yhtenä huolenaiheena koettiin, että seuraavan kouluampujan kohdalla aselaki joutuu jälleen kiristyneen kohteeksi – ja kärsijöiksi päätyvät jälleen kunnolliset metsästäjät rikollisten sijaan.

Liialliset rajoitukset aselaissa nousivat haastatteluissa esiin etenkin käsiaseiden kohdalla: esimerkiksi pienpetoja loukulla pyydettäessä on käsiase pitkäpiippuista haulikkoa huomattavasti kätevämpi vaihtoehto. Myös luolakoiran kanssa metsästäessä vaimennettu pistooli olisi haastateltavien mielestä paras ja kaikkien kannalta turvallisin vaihtoehto.

Kaikki haastatelluista myös kokivat nykyisen ampuma-aselain olevan riittävän tiukka. Osa etenkin pidempään metsästystä harrastaneista haastatelluista kaipaisi takaisin vanhoja säädöksiä. Tämän lisäksi suurimman osan mielestä aselakiin voisi tehdä joitakin höllennyksiä. Kokonaisuutena nykyistä aselakia pidettiin kuitenkin suhteellisen hyvänä.

9.3 Perusoikeudet

Viimeisenä haastatelluilta kysyttiin, rajoitetaanko aselain muutoksilla liikaa tietyn ihmisryhmän (metsästäjien ja aseharrastajien) perusoikeuksia. Puolet haastatelluista oli selkeästi sitä mieltä, että perusoikeuksien rajoittamista tapahtuu. Perusteluiksi mainittiin muun muassa harrastuksen tarpeeton hankaloittaminen aseiden hankkimisen vaikeutena sekä muut liialliset rajoitukset.

Yhdeksi perusteluksi nousi usean haastatellun kohdalla metsästäjien perusteeton leimaaminen rikollisiksi. Lisäksi ongelmalliseksi koettiin ennen kaikkea väärin perustein tehdyt tiukennukset aselakiin ”joidenkin kouluampujien ja muidenkin hörhöjen takia.”

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössä ilmeni, että metsästysharrastusta on jonkin verran hankaloitettu viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana. Etenkin aselupabyrokratia koetaan metsästäjien kannalta haasteelliseksi ja tiukennukset aselakiin tuntuvat osittain turhilta. Kokonaisuutena nykyinen aselaki koetaan kuitenkin sopivana, ainakaan lisää tiukennuksia ei aselakiin kaivata.

Tiukennukset aselakiin kouluampumisten myötä saivat metsästyksen harrastajilta kritiikkiä. Näiden valitettavien tapausten johdosta tehdyt korjaustoimenpiteet ulottuivat lähes poikkeuksetta aselakiin, ja muutosten valmistelu toteutettiin ehkä liiankin nopealla aikataululla, perehtymättä aiheeseen tarpeeksi hyvin. Metsästäjät kriminalisoitiin ja metsästysaseista tehtiin suurin syyppää ampumatapauksiin, vaikka todellisella ongelmalla ei ollut mitään yhteyttä metsästyksen.

Perusoikeuksien rajoittamista ilmenee aselaissa jonkin verran, mutta ei niin paljon kuin tutkimuksen alussa oletettiin. Joulukuussa 2015 voimaan tulleessa aselain muutoksessa ei perusoikeuksia rajoittavia tekijöitä sen sijaan juurikaan ollut. Metsästäjät myös suhtautuivat muutoksiin aiempia muutoksia positiivisemmin. Uudessa laissa eniten rajoituksia ilmeni lähinnä lääkärin ilmoitusvelvollisuutta käsittelevässä kohdassa, mutta muuten laki oli kaikin puolin myös metsästäjien mielestä toimiva ja hyvä.

Metsästys on yhteiskunnallisesti tärkeä harrastus. Ilman suurta joukkoa vapaaehtoisia metsästäjiä, olisi riistakantojen säätely erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta. Siksi metsästystä pitäisi ennemminkin tukea kuin rajoittaa – Suomi ei pärjää ilman metsästystä ja metsästäjiä. Yksi tutkimusten tärkeimmistä osista oli metsästäjien haastattelu, sillä sen avulla syveni konkreettinen tieto aselain muutosten vaikutuksista. Haastateltujen metsästäjien mielipiteet olivatkin melko samassa linjassa opinnäytetyön ennako-oletusten kanssa: aseturvallisuus on tärkeää, mutta turhat tiukennukset aselakiin esimerkiksi kouluampumisten myötä ovat sekä hankaloittaneet aselupaprosessia että myös rajoittaneet jonkin verran perusoikeuksia.

Vaikka metsästysharrastusta on jonkin verran rajoitettu ja vaikeutettu ampumaseelain muutosten myötä, voidaan tilastojen valossa todeta, ettei harrastajapohjan notkahdusta ole näiden muutosten seurauksena näkyvässä. Sen sijaan tule-

vaisuuden ongelmaksi voi nousta ennen kaikkea metsästysseurojen ikäkauman vääristyminen. Metsästysseurojen tulisikin pyrkiä nostamaan imagoaan entistä parempaan suuntaan, jotta toimintaan saataisiin mukaan etenkin nuoria.

Toisaalta yhä useampi näkee nykypäivänä metsästysharrastuksen positiivisena: Suomen riistakeskuksen toimeksiannosta vuonna 2013 Taloustutkimus Oy:n tekemän tutkimuksen mukaan myönteinen suhtautuminen metsästykseseen on lisääntynyt ja kielteinen vähentynyt vuoteen 2004 verrattuna. Tutkimuksen mukaan enemmistö (61 %) suhtautui metsästykseseen myönteisesti, 26 neutraalisti ja 13 prosenttia kielteisesti. Myönteisesti metsästykseseen suhtautuvien osuus onkin suurempi kuin koskaan vuodesta 1986 tehtyjen mielipidetutkimusten aikana. (Ekman 2013.) Osittain myönteistä suhtautumista metsästysharrastukseen varmasti selittää se, että nykyaikana tietoa on saatavilla entistä enemmän ja helpommin. Toisaalta positiivisen tiedon lisäksi on lisääntynyt myös keino saada negatiivista tietoa. Iltaapäivälehtien shokkiotsikointien myötä voidaan helposti antaa metsästyksestä tietynlainen negatiivinen kuva, johon aiheesta tietämättömät helposti tarttuvat. Säilyttääkseen mahdollisuuden harrastaa metsästystä myös jatkossa, tulisi myös jokaisen metsästäjän itse miettiä omaa käyttäytymistään sekä oikeassa elämässä että etenkin sosiaalisessa mediassa – usein metsästäjä itse on paras välityskeino markkinoimaan metsästystä, niin hyvässä kuin pahassakin.

Opinnäytetyössä selvisi, että suurin uhka metsästysharrastukselle on Euroopan unionin kaavailema tuliasedirektiivi. 2000-luvulla tehtyjen muutosten ansiosta on Suomessa Euroopan uusin ja tiukimmasta päästä oleva aselaki. Tuliasedirektiivin mukanaan tuomat puoliautomaattiaseseiden kieltö siviileiltä, nuorten harrastustoiminnan rajoittaminen, aseiden verkkokaupan kieltäminen sekä aselupien määräaikaistaminen viideksi vuodeksi kerrallaan hankaloittaisivat yhdessä metsästysharrastusta erittäin paljon. Euroopan unionin laittoman asekaupan ongelmat eivät ratkea laillisiin metsästysaseisiin kajoamalla. Suomen riistakeskuksen puheenjohtaja Lauri Kontro arvioi mielipidekirjoituksessaan Helsingin Sanomissa 1.3.2016, että tuliasedirektiivi on uhka myös sisäministeriön norminpurkuhankkeelle, jossa ampuma-aseluvan hakemisesta tehtäisiin sähköisesti helpompaa ja sujuvampaa. Uudistus toisi sujuvuuden lisäksi myös miljoonien eurojen säästöt ja parantaisi aseturvallisuutta. Sen sijaan kitkeäkseen laittomat aseet pois unionista, näkeekin EU etenkin nuoret metsästäjät tulevana terroristeina. (Kontro 2016.)

LÄHTEET

Airaksinen, M. 2014. Metsästäjät toivat rahaa maakuntiin. *Metsästäjä* 5 / 2014, 12–13.

Ampuma-aselaki 9.1.1998 / 1

Ampumaratalaki 763 / 2015

Anna palautetta asedirektiivin kiristyksestä. 2016. Suomen Metsästäjäliitto. 11.1.2016. Saatavissa: <https://www.metsastajaliitto.fi/node/653> [viitattu 15.1.2016].

Aselainsäädäntö. 2014. Teoksessa *Metsästäjän opas. Metsästys- ja aselainsäädäntö*, toim. Gustafsson R., 93. 32. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Aselainsäädäntö. 2004. Teoksessa *Metsästäjän opas. Metsästys- ja aselainsäädäntö*, toim. Gustafsson R., 97. 19. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Aselaki pannaan taas uusiksi. 2012. Yle Uutiset. 2.4.2012. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/aselaki_pannaan_tas_uusiksi/5247825 [viitattu 20.10.2015].

Aseturvallisuuden kehitysnäkymät Suomessa. 2011. Esiselvitys. Saatavissa: <http://www.intermin.fi/julkaisu/272011?docID=24655> [viitattu 9.2.2016].

Ekman, K. 2013. Suomalaiset suhtautuvat metsästykseseen entistä myönteisemmin. 23.5.2013. Suomen riistakeskus. Saatavissa: <http://riista.fi/suomalaiset-suhtautuvat-metsastykseen-entista-myonteisemmin/> [viitattu 3.3.2016].

Firearms and the international security of the EU: protecting citizens and disrupting illegal trafficking. 2013. European Commission. 21.10.2013. Saatavissa: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/trafficking-in-firearms/docs/1_en_act_part1_v12.pdf [viitattu 20.2.2016].

HE 20 / 2014 a. Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä laeiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. 3.4.2014. Saatavissa: http://www.intermin.fi/download/46883_aselainsaadanto_lausunolle_lahteneet_esitykset.pdf?ecf53e3fa7b4d088 [viitattu 10.2.2016].

HE 20 / 2014 b. Hallituksen esitys eduskunnalle ampumaratalaiksi sekä laeiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. 3.4.2014. Saatavissa: http://www.intermin.fi/download/46883_aselainsaadanto_lausunolle_lahteneet_esitykset.pdf?ecf53e3fa7b4d088 [viitattu 11.2.2016].

Helminen, K., Kuusimäki, M. & Rantaeskola, S. 2012. Poliisilaki. Helsinki: Talentum. 325.

Henkilötietolaki 22.4.1999 / 523

Huttunen, K. 2014. Metsästäjien motiiveja ja haasteita selvitettiin haastattelututkimuksella. *Metsästäjä* 4 / 2014. 4 – 5.

Hyytinen, T. 2007. Aseet ja laki. Jokamiehen ase- ja metsästyslakikirja. Jyväskylä: Arma Fennica Oy. 20.

Jaki tuote Oy. 2015. Jaki-tuotteet on suunniteltu tarkkuus- ja metsästyskäyttöön. 23.4.2015. Saatavissa: <http://jaki.fi/yritys> [viitattu 16.1.2015].

Jokelan koulusurmat 7.11.2007. 2009. Oikeusministeriö. Tutkintalautakunnan raportti. 2 / 2009. Saatavissa: http://www.lskl.fi/files/595/Jokelan_koulusurmat_tutkintalautakunnan_raportti.pdf [viitattu 18.10.2015].

Kauhajoen koulusurmat 23.9.2008. 2010. Oikeusministeriö. Tutkintalautakunnan raportti. 11 / 2010. Saatavissa: http://www.lskl.fi/files/594/Kauhajoen_koulusurmat_tutkintalautakunnan_raportti.pdf [viitattu 18.10.2015].

KHO 30.6.2015 / 1872. 2015. Edilex. 30.6.2015. Saatavissa: https://www-edilex-fi.xhalax-ng.kyamk.fi:8443/kho/lyhyet_ratkaisuselosteet/201501872 [viitattu 27.2.2016].

KHO:2012:81. 2012. Edilex. 24.9.2012. Saatavissa: <https://www-edilex-fi.xhalax-ng.kyamk.fi:8443/kho/vuosikirjat/201202510> [viitattu 27.2.2016].

Koivisto, M. 2015. EU:n uusi asedirektiivi närästää Suomessa – vetoamus europarlamentaarikoille. Yle Uutiset. 15.12.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/eun_uusi_asedirektiivi_narastaa_suomessa__vetoamus_europarlamentaarikoille/8531181 [viitattu 18.1.2016].

Kontro, 2016. Suomen on valvottava metsästäjien etua. Mieli-pidekirjoitus. 1.3.2016. Helsingin Sanomat. Saatavissa: <http://www.hs.fi/mielipide/a1456718276128> [viitattu 4.3.2016].

Lainkirjoittajan opas. 2016. Finlex. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731> [viitattu 9.2.2016].

Lehti, M. 2015. Henkirikoskatsaus 2015. Helsingin Yliopisto. Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti. PDF-tiedosto. Saatavissa: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/154148/Katsauksia_1_2015_Henkirikoskatsaus_2015.pdf?sequence=4 [viitattu 8.2.2016].

Lääkärit moittivat aselain ilmoitusvelvollisuutta. 2010. Yle Uutiset. 22.10.2010. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/laakarit_moittivat_aselain_ilmoitusvelvollisuutta/5655995 [viitattu 19.10.2015].

Metsästys. 2015 a. Suomen riistakeskus. 3.2.2015. Saatavissa: <http://riista.fi/metsastys/> [viitattu 14.10.2015].

Metsästyslainsäädäntö. 2014 a. Teoksessa Metsästäjän opas. Metsästys- ja aselainsäädäntö, toim. Pylkkänen A, 15–16. 32. painos. Porvoo: Bookwell Oy.

Metsästyslainsäädäntö. 2014 b. Suomen riistakeskus. 6.8.2014. Saatavissa: <http://riista.fi/metsastys/palvelut-metsastajalle/metsastyslainsaadanto/> [viitattu 16.10.2015].

Metsästyslaki 28.6.1993 / 615

Metsästys Suomessa. 2015. Power-Point-diaesitys. Suomen riistakeskus. 1.10.2014. Saatavissa: <http://riista.fi/julkaisut/opetusmateriaalit/> [viitattu 22.10.2015].

Metsästäjien määrä pysynyt muuttumattomana. 2016. Suomen riistakeskus. 17.2.2016. Saatavissa: <http://riista.fi/metsastajien-maara-pysynyt-muuttumattomana/> [viitattu 29.2.2016.]

Metsästäjät torjuvat Tuomiojan ehdotuksen. 2011. Yle Uutiset Savo. 27.7.2011. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/metsastajat_torjuvat_tuomiojan_ehdotuksen/5397603 [viitattu 21.10.2015].

Ministeri Orpo tukee Metsästäjäliiton vaatimuksia. 2015. Suomen Metsästäjäliitto. 15.12.2015. Saatavissa: <https://www.metsastajaliitto.fi/node/640> [viitattu 20.12.2015].

Moksu, M. 2015. Aselaki uudistuu – yli viisi asetta on pantava järeään kaappiin. Yle Uutiset. 6.3.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/aselaki_uudistuu_yli_viisi_asetta_on_pantava_jareaan_kaappiin/7850510 [viitattu 20.12.2015].

Ojanen, T. 2015 a. Perusoikeusjuridiikka. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Partanen, T. 2015. Puheenjohtajan palsta: Uusi syksy, uudet haasteet. Metsästäjä 5 / 2015. 15.

Puoliautomaattiseita ei kielletä Suomessa. 2010. Yle Uutiset. 21.6.2010. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/puoliautomaattiseita_ei_kielleta_suomessa/5584726 [viitattu 19.10.2015].

Raivio, P. 2015. Komissio puolustaa uutta asedirektiiviä: ”Metsästäjille mikään ei muutu”. Yle Uutiset. 7.12.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/komissio_puolustaa_uutta_asedirektiivia_metsastajille_mikaan_ei_muutu/8510793 [viitattu 18.1.2016].

Räsänen: Jokainen ase pitäisi säilyttää asekaapissa. 2012. Yle Uutiset. 26.8.2012. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/rasanen_jokainen_ase_pitaisi_sailyttaa_asekaapissa/6270568 [viitattu 22.10.2015].

Sandell, M. 2015. Aselakeja halutaan kiristää EU:ssa – erittäin tulivoimaiset aseet kielletään. Yle Uutiset. 27.11.2015. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/aselakeja_halutaan_kiristaa_eussa_erittain_tulivoimaiset_aseet_kielletaan/8488136 [viitattu 19.1.2016].

Sandell, M & Tebest, T. 2016. Aseiden määrä Suomessa vähenee – katso, missä ovat maan 1,5 miljoonaa asetta. Yle Uutiset. 18.1.2016. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/aseiden_maara_suomessa_vaheenee_katso_missa_ovat_maan_15_miljoonaa_asetta/8588611 [viitattu 15.2.2016].

Sisäministeriö. 2005. Poliisin haltuun viime vuonna 8 614 luvatonta asetta ja suuri määrä räjähteitä. 9.6.2005. Saatavissa: https://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/uutisarkisto/1/0/poliisin_haltuun_viime_vuonna_8_614_luvatonta_asetta_ja_suuri_maara_rajahteita_27479 [viitattu 18.10.2015].

Sisäministeriö. 2011. Ampuma-aselain muutokset voimaan kesäkuussa. 10.2.2011. Saatavissa: http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/uutisarkisto/1/0/ampuma-aselain_muutokset_voimaan_kesakuussa_29426 [viitattu 20.10.2015].

Sisäministeriö. 2015 a. Ampumaratoihin ja aseiden säilytykseen liittyvät uudet säädökset voimaan 1.12. Mediatiedote. 11.6.2015. Saatavissa: http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/ampumaratoihin_ja_aseiden_sailytykseen_liittyvat_uudet_saadokset_voimaan_1_12_60535 [viitattu 18.1.2016].

Sisäministeriö. 2015 b. Sisäministeriö pyrkii vaikuttamaan EU:n asedirektiivin mahdollisiin muutoksiin. Mediatiedote. 4.11.2015. Saatavissa: https://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/sisaministerio_pyrkii_vaikuttamaan_eu_n_asedirektiivin_mahdollisiin_muutoksiin_63487 [viitattu 19.1.2016].

Sisäministeriö. 2015 c. Sisäministeriö pyrkii vaikuttamaan EU:n asedirektiivin mahdollisiin muutoksiin. Mediatiedote. 4.11.2015. Saatavissa: https://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/sisaministerio_pyrkii_vaikuttamaan_eu_n_asedirektiivin_mahdollisiin_muutoksiin_63487 [viitattu 19.1.2016].

Sisäministeriö. 2015 d. Uusi ampumaratalaki ja muutokset ampuma-aselakiin voimaan 1.12. Verkko uutinen. 5.11.2015. Saatavissa: http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/1/1/uusi_ampumaratalaki_ja_muutokset_ampuma_aselakiin_voimaan_1_12_63538 [viitattu 20.12.2015].

Sisäministeriö. 2015 e. Ampuma-aseiden lupaprosessia uudistetaan ja sujuvoitetaan. Mediatiedote. 4.12.2015. Saatavissa: http://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/1/0/ampuma_aseiden_lupaprosessia_uudistetaan_ja_sujuvoitetaan_64162 [viitattu 20.12.2015].

Sisäministeriö panee vauhtia aselain käsittelyyn. 2011. Yle Uutiset. 26.7.2011. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/sisaministerio_panee_vauhtia_aselain_kasittelyyn/5396984 [viitattu 20.10.2015].

Suomen perustuslaki 11.6.1999 / 731

Tebest, T. 2013. Katso aikajanalta, miten aselaki on puhuttanut vuosien varrella. Yle Uutiset. 5.9.2013. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/katso_aikajanalta_miten_aselaki_on_puhuttanut_vuosien_varrella/6810080 [viitattu 18.10.2015].

Valiokunta: Aselaki ei saa haitata harrastajien harjoittelua. 2010. Yle uutiset. 4.5.2010. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/valiokunta_aselaki_ei_saa_haitata_harrastajien_harjoittelua/5557093 [viitattu 18.10.2015].

KUVALUETTELO

Kuva 1. Mukailen: Tebest, T. 2013. Katso aikajanalta, miten aselaki on puhuttanut vuosien varrella. Yle Uutiset. 5.9.2013. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/katso_aikajanalta_miten_aselaki_on_puhuttanut_vuosien_varrella/6810080 [viitattu 13.10.2015].

Kuva 2. Metsästäjien määrän kehitys vuosina 2011 – 2015. Mukailen: Suomen riistakeskus. 2014. Toimintakertomus ja tasekirja 1.1. – 31.12.2014. Saatavissa: <http://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Toimintakertomus2014v1.pdf> [viitattu 29.2.2016.]

Kuva 3. Kuva 3: Riistanhoitomaksun maksaneet vuosina 2005 – 2013. Mukailen: Suomen riistakeskus. 2014. Toimintakertomus ja tasekirja 1.1. – 31.12.2014. Saatavissa: <http://riista.fi/wp-content/uploads/2013/03/Toimintakertomus2014v1.pdf> [viitattu 29.2.2016.]

Kysymykset metsästäjille

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Kotipaikkakunta
4. Kuinka monta asetta omistat?
5. Kauanko olet harrastanut metsästystä?
6. Minkä tyyppistä metsästystä harrastat ja kuinka usein?
7. Koetko metsästysharrastuksesi vaikeutuneen aselain muutosten seurauksena? Miten?
8. Onko nykyinen ampuma-aseiden lupamenettely mielestäsi liian tiukka, sopiva vai kaipaa kiristystä? Mitä muutoksia tekisit nykyiseen lupamenettelyyn?
9. Onko nykyinen aselupaa haettaessa tehtävä psykologinen testi mielestäsi tarpeellinen?
10. Ovatko nykyiset, aseiden säilyttämistä koskevat säädökset mielestäsi riittäviä? Entä mitä muutoksia tekisit säilytys säädöksiin?
11. Uskotko, että aselain kiristyksillä saadaan vähennettyä kouluampumisia ja terrori-iskuja?
12. Onko nykyinen ampuma-aselaki mielestäsi riittävän tiukka? Entä miten muuttaisit nykyistä aselakia?
13. Rajoitetaanko aselain muutoksilla mielestäsi liikaa tietyn ihmisryhmän (metsästäjien ja aseharrastajien) perusoikeuksia?